

Կ. ՅԵ. ՎՈՐՈՇԻԼՈՎ

ՃԱՌ
ՀԱՄ Կ(Բ) Կ XVIII
ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

355(47)

Կ-90

ՊԵՏԶՐԱՏ

ԻՍԼԱՄԱԳԱՆ ԳՐԱԴԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ

ՅԵՐԵՎԱՆ • 1939

ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐ ԲՈԼՈՐ ՅԵՐԿՐՆԵՐԻ, ՄԻԱՑԵՔ

U.S.

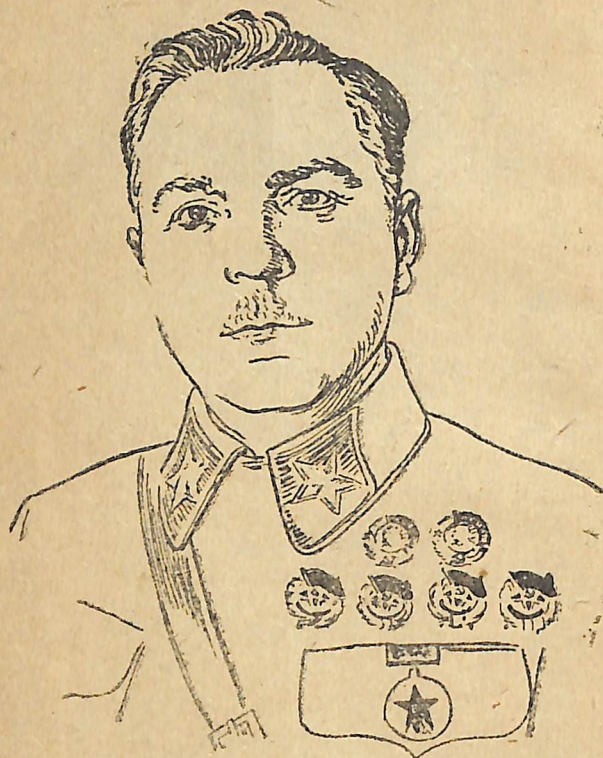
1 MAR 2010

355(47)

Կ. ՅԵ. ՎՈՐՈՇԻԼՈՎ

4-90

uf

ՃԱՌ

ՀԱՄ Կ(Բ) Կ XVIII

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

1939 Թ. ՄԱՐՏԻ 13-ԻՆ

Պ Ե Տ Հ Ր Ա Տ

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ • 1939

12 AUG 2013

40.893

2558
39

К. Е. ВОРОШИЛОВ
РЕЧЬ НА XVIII СЪЕЗДЕ
ВКП(б)

Армгиз—Издательство полит. литературы
Ереван, 1939

Ընկերներ: Ընկեր Ստալինի ղեկուցումը, վոր մարքս-լենինյան թեորիական դանձարանը հարստացնում է նոր, վիթխարի արժեք ունեցող ներդրումով, հիանալի ուղեցույց է հանդիսանում կուսակցության, մեր պետության ու ժողովրդի համար՝ սոցիալիզմի կառուցման հետագա պայքարի գործում, կոմունիստական հասարակության կառուցման պայքարի գործում: Ժամանակակից կապիտալիստական հասարակության և հաղթական սոցիալիզմի յերկրի հետ նրա փոխհարաբերությունների մարքս-լենինյան փայլուն անալիզով ընկեր Ստալինը բացահայտեց ժամանակակից կապիտալիզմի բոլոր խոցերը, ներխուժքն ու հոգևարքը և պարզ կերպով ցույց տվեց սոցիալիստական Սորհրդային Միության հուժկու ծաղկումը:

Համաշխարհային բուրժուազիան անլուծելի հակասությունների փակուղուց յելք է վորոնում դադաղած Փաշիզմի մեջ, արամադրելով նրան գործողությունների լիակատար ազատություն: Նա նրան խրախուսում է ռազմական ավանտյուրաների, պայքարի յե դրդում Սորհրդային Միության դեմ: Տեր ու տնորինություն անող իմպերիալիստական բուրժուազիայի այդ, թող թույլ տրվի ասել, «միջազգային քաղաքականությունը» վոչ միայն ամբողջ պետություններ հանձնեց Փաշիզմի իշխանությունը, այլև թույլ տվեց, ոգնեց նրան սկսելու յերկրորդ իմպերիալիստական պատերազմը, վորի դոհն են դարձել արդեն մի շարք խաղաղասեր յերկրների կես միլիարդ մարդիկ:

Իր ղեկուցման մեջ ընկեր Ստալինն ասաց, վոր «...աշխարհի հեռավոր անկյունում վորեն մի տեղ աղբետորներէ սկսած ամեն մի նույնիսկ վոչ-մեծ պատերազմ վտանդ է ներկայացնում խաղաղասեր յերկրների համար: Առավել ևս լուրջ վտանդ է ներկայացնում նոր իմպերիալիստական պատերազմը, վորն արդեն կարողացել է իր որբիտի մեջ քա-

չեւ Ասիայի, Աֆրիկայի, Յեւրոպայի ավելի քան Հինգհարյուր միլիոն բնակչութիւն»:

Հաղթանակած սոցիալիզմի յերկիրն ամենախաղաղասերն է աշխարհի բոլոր յերկրներէց: Բայց չըջատաւած լինելով թշնամական իմպերիալիստական յերկրներով, հանդիսանալով իր դարն ապրող կապիտալիզմի աչքի փուշը, նա, ավելի քան վորսէս ալ յերկիր, դռնովում է ռազմական հարձակման մշտական սպառնալիքի տակ:

Սաղաղասեր պետութիւնները, վորոնց մեջ կան նաև մեր մերձավոր հարեանները, քիչ քան են անում խաղաղութիւնն ամրապնդելու և ազդեցութիւն ղեմ հակահարված նախապատրաստելու համար: Ուստի մենք պետք է, ինչպէս և առաջ, հուշս դնենք միայն մեզ վրա:

Սաղաղութիւնը, վորի բարիքներէց Սորհրդային Միութեան ժողովուրդներն ոգտովում են ավելի քան մեկ ու կես տասնյակ տարվա ընթացքում, հանդիսանում է մեր կուսակցութեան, Կառավարութեան և ամբողջ ժողովուրդի վիթխարի աշխատանքի արդշուքը: Սաղաղութիւնը մեր պետութեան համար մենք ենք անում մեր սեփական ձեռքով:

Մեր սոցիալիստական եկոնոմիկայի հուժկու աճման հիման վրա, ստալինյան յերկու հնգամյակների փայլուն կատարման և յերկրում սոցիալիստական կուլտուրայի աննախընթաց ծաղկման հետեանքով, կուսակցութեան Կենտրոնական Կոմիտեն և Կառավարութիւնը, մեր Ստալինի անմիջական ղեկավարութեամբ, անդու կերպով ամրապնդել և կատարելագործել են մեր զինված ուժերը՝ Բանվորա-Քյուղացիական Կարմիր Բանակը և Ռազմա-Մովային Կարմիր Նավատորմը, վորոնք վորպես ահեղ ուժ կանգնել են ու կանգնած են մեր Հայրենիքի սահմանների վրա, ապահովելով նրան թշնամու արշավանքից:

Յես ուզում եմ մի փոքր մանրամասն, իհարկե, թույլատրելի չըջանակներում, կուսակցութեան XVІІІ համաշուկարին ղեկուցել այստրվա Կարմիր Բանակի մասին:

Բայց նախքան դրան անցնելը, յես ուզում եմ կարճ ժամանակով ձեր ուշադրութիւնը զբաղեցնել իմպերիալիս-

տական, մտնաւանդ Փաշիստական, պետութիւնների սպառազինումների անընդհատ աճման հարցերի վրա: Յես դիտեմ, վոր դա հանրահայտ է, բոլորովին ձանձրացրել է, այնուամենայնիվ դրա մասին անհրաժեշտ է խոսել:

«Правда»-յի մարտի 5-ի համարում դերմանական Փաշիստական ռազմական «Դոյչե Վեր» ժուռնալից մի արտատպութիւն է կատարված, վորի մեջ ցույց են տրված ամենազլխաւոր յերկրների խաղաղ ժամանակվա բանակները և պատերազմի համար այդ բանակների ծաւլվման չափերը, ինչպէս նաև տրված են վորոշ տեղեկութիւններ նրանց հրետանային ու ավիացիոն սպառազինման մասին:

Այդ հոգվածում զգուշորեն լուում են դերմանական զինված ուժերի մասին: Վոչինչ չի ասված այն մասին, վոր Փաշիստական Գերմանիայի խաղաղ ժամանակվա բանակը կազմված է 1.150.000 մարդուց, վոր Փաշիստական ռազմա-ձանացված կազմակերպութիւններն ունեն մինչև 2 միլիոն մարդ և վոր պատերազմի ժամանակ Գերմանիան իր բանակը կընդարձակի 5,5—6 անգամ:

Նրանք իրենց մասին վոչինչ չեն ասել, բայց ուրիշների մասին ասվածն արժանի յե ուշադրութեան:

Բանակների թվական կազմը խաղաղ ժամանակ և յենթադրվող թվական կազմը պատերազմի ժամանակ հետեյալ պատկերն է ներկայացնում.

Յերկրները	Բանակի թվական կազմը խաղաղ ժամանակ	Յենթադր- վող թվա- կան կազմը պատերազմի ժամանակ	Բնաւորակ- ման կենցի- ղները
ԱՄՆ	384.000	2.500.000	6,5
Անգլիա	529.200	2.000.000	3,6
Ֆրանսիա	760.000	5.100.000	6,7
Իտալիա	400.000	2.000.000	5,0
Յապոնիա	328.000	1.500.000	4,6
Թյուրքիա	203.000	1.300.000	6,4
Ռումինիա	217.000	1.600.000	7,4
Լեհաստան	302.000	3.600.000	11,9
Լատվիա	25.500	150.000	5,9
Նորուիա	11.000	100.000	9,0
Ֆինլանդիա	28.000	310.000	11,1

Խոտալական և յապոնական բանակների վերաբերմամբ մատնանշված թվական կազմը կարիք ունի շատ լուրջ ուղղումների, այն այստեղ նվազեցված է:

Յապոնական բանակը, որինակ, արդեն այժմ գեներալ տակ ունի մեկ ու կես միլիոնից ավելի մարդ և նրա աճումը շարունակվում է. ինչ վերաբերում է Խոտալային, ապա Խոտալական ֆաշիզմի առաջնորդները խոստանում են իրենց բանակն ընդարձակել մինչև 9—10 միլիոն մարդ:

Թվարկված բոլոր մնացած բանակների վերաբերմամբ, բացառյալ Կարմիր Բանակը, վորի վերաբերյալ տվյալները ֆաշիստական «Դոյչե Վեր»-ն անաստված կերպով խճճում է, ապա լիակատար հավաստիություն չտալով այդ թվերին, հարկավոր է ասել, վոր դրանք ճշմարտությունից այնքան ել հեռու չեն, և համենայն դեպս միանգամայն բավական են վորոշ հետևություններ անելու համար:

Իսկ հետևությունները բոլորում են ինքնին:

Ամենից առաջ աչքի յե դարձում պատերազմի ժամանակվա բանակների մորելիզացիոն ընդարձակման մեծ կոեֆիցիենտը: Յեթե բացառենք Անգլիան, վորն իր բանակն ընդարձակում է միայն 4 անգամ, ապա մնացած բոլոր բանակները պատերազմի դեպքում ավելանում են հինգ, մյուսները՝ վեց, յոթից ավելի ու ինն անգամ, իսկ Լեհաստանն ու Ֆինլանդիան նույնիսկ համարյա 12 անգամ:

Այդ վկայում է հիշյալ բոլոր յերկրների կատաստրոֆիկ լարվածության մասին նրանց՝ պատերազմի մեջ մտնելու հենց սկզբում:

Մինչդեռ բոլոր պատերազմների փորձով ապացուցված է, վոր վոշմի դործող բանակ չի կարող պահպանվել սկզբնական կազմությունների ու թվական լիմիտների շրջանակներում և արդեն ամենակարճ ժամանակից հետո ստիպված է աճել ու փքվել:

Այդ հատկապես անվիճելի յե ձգձգվող պատերազմներում: Իսկ ժամանակակից պատերազմները, ինչպես այդ մասին պերճախոս կերպով վկայում է յերկրորդ իմպերիա-

լիստական պատերազմը, կլինեն յերկարատև, ձգձգվող, ավերիչ:

Նույն այդ լարվածության մասին են խոսում նաև կապիտալիստական ամենադժրավոր ու, առաջին հերթին, ֆաշիստական յերկրների ռազմական բյուջեները:

ՈՍԱՄԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵՆԵՐԻ ԱՃՈՒՄԸ

Յերկրներ	Ռազմական բյուջեյի առկուսային հարաբերությունը՝ ընդհանուրին.	
	1934—35 թ. թ.	1937—38 թ. թ.
Գերմանիա	21,0	67,0
Յապոնիա	43,4	70,0
Իտալիա	20,0	52,0
Լեհաստան	32,9	33,6
Անգլիա	15,5	32,2
ԱՄՆ	14,2	17,7
Ֆրանսիա	24,4	37,7

Այստեղ խոսքը վերաբերում է միայն պաշտոնապես հրապարակվող ռազմական բյուջեներին: Բայց հարկավոր է հատկապես խորաթափանց լինել՝ կռահելու համար, վոր ֆաշիստական պետությունները, վորոնք ուղղակի կամ անուղղակի կերպով ադրեսիվ պատերազմ են մղում, բացի դրանից ունեն ռազմական ծախսերը ծածկելու նաև այլ աղբյուրներ, վորոնց մասին հասարակական կարծիքը վոչինչ չգիտե:

Կապիտալիստական յերկրների ավիացիոն սպառազինումների կատաղի մրցավազքը շարունակվում է արդեն մի շարք տարիներ և, անկասկած, իրենից ներկայացնում է ռազմական ընդհանուր անխուսափելի ընդհամարն առավել բնորոշ ու վորոշիչ մոմենտներից մեկը:

Ի՞նչ եր ներկայացնում իրենից համաշխարհային հիմնական պետությունների ավիացիան առաջին իմպերիալիստական պատերազմի վերջում և ի՞նչ է նա հանդիսանում ներկայումս:

Մի կողմ թողնելով ավիացիայի տեսակները և նրա վորակի մանրագնին ըննության հարցերը և վերցնելով միայն ընդհանուր գումարային տվյալները, վորոնք տարբեր ժամանակ հրապարակված են յեղել համաշխարհային մամուլում, ստացվում է հետևյալ պատկերը.

Համեմատական տվյալներ քաղաքակրթային պետությունների ողային մավատորմի քվակամ կազմի, նրանց ուրային համագործի և մեկ բոլորում արմակվող գնդակների քանակի վերաբերյալ:
1918—1934—1938 թ. թ.

Տարիներ	Ինքնաթիռների քանակը	Աճման տոկոսը 1918 թ. համեմատությամբ	Թիքային համագործի տոկոսը	Աճման տոկոսը 1918 թ. համեմատությամբ	Գնդակների քանակը մեկ ընդհանրությամբ	Աճման տոկոսը 1918 թ. համեմատությամբ
Անգլիա						
1918	1.758	100	148,8	100	605.400	100
1934	1.072	61	608	408	1.651.200	272,7
1938	2.238	127,3	1.476	990,6	5.600.000	925
Գերմանիա						
1918	2.730	100	134	100	984.800	100
1934	620	22,7	350	261	954.000	97
1938	4.020	147	2.995	2.235	10.400.000	1.054
Ֆրանսիա						
1918	3.321	100	146,3	100	1.439.700	100
1934	1.970	59,3	385	264	2.595.000	180
1938	4.000	120	1.680	1.150	9.160.000	636
Իտալիա						
1918	812	100	—	—	—	—
1934	931	114,5	489	100	1.352.000	100
1938	2.161	416	1.534	314	5.248.000	388
Յապոնիա						
1918	250	100	—	—	—	—
1934	2.050	820	480	100	2.820.000	100
1938	3.005	1.200	793	160	6.400.000	227
Լեհաստան						
1918	—	—	—	—	—	—
1934	634	100	23	100	783.600	100
1938	1.101	175	61	265	2.376.000	303

Այսպիսի պատկեր ունեյին կապիտալիստական ամենագլխավոր յերկրների ողային ղինված ուժերը 1938 թվականին, սակայն, հասկանալի յե, նրանք այլ պատկեր ունեն այժմ, 1939 թ. մարտին:

Ավիացիոն շինարարությունն ուժեղ թափով շարունակում են կապիտալիստական բոլոր յերկրները: Ավիացիան՝ զորքերի այդ յերթասարդ տեսակը՝ իմպերիալիստական բոլոր բանակները համարում են համադարման ռազմական բոլոր զժվարությունների դեմ: Իմպերիալիստները իրենց հույսը դրել են ավիացիայի վրա, նրա միջոցով բուրժուական-իմպերիալիստական և ֆաշիստական կառավարող շրջանները հույս ունեն հաղթանակ ձեռք բերել առաջիկա պատերազմում:

Մեր ավիացիայի մասին կխոսեմ ստորև:

Ընկերներ, միայն այս սակավաթիվ տվյալները բավական են, վորպեսզի տեսնենք իմպերիալիստական, մանավանդ ֆաշիստական պետությունների սպառազինության հսկայական աճումը, վորպեսզի տեսնենք, թե ինչպիսի հսկայական միջոցներ են ծախսվում նոր, յերկրորդ ընդհանուր իմպերիալիստական սպանդի համար:

Կապիտալիզմի սպառազինությունների վոչնչով չզբաղվող այդ կատաղի թափի և ամենախնձաված ու խոր այն հակասությունների պատճառով, վորոնց մասին զեկուցեց ընկեր Ստալինը, միջազգային իրադրությունը ներկայումս այնպես է դասավորվել, վոր նոր ընդհանուր իմպերիալիստական պատերազմն անխուսափելի յե դարձել:

Աշխարհի նոր վերաբաժանման համար յերկրորդ իմպերիալիստական պատերազմն արդեն բոցկլուում է: Ֆաշիստական ագրեսսորները վոչ մի խոչընդոտի չհանդիպելով իրենց ճանապարհին, դեռ ու դեռ են նետվում առաջին թեթև հաջողությունների մոլուցքից, նոր զոհեր փնտռելով: Դժվար է նախատեսել, թե հետագայում ինչպես կզարգանա այդ յերկրորդ իմպերիալիստական պատերազմը, թե յերբ և ինչպիսի յերկրներ է քաշելու նա իր արյունավի հոսանքի մեջ:

Մեզ համար անվիճելի յե մի բան,—այդ բոլորում ե մի-
ջադրային ներկա դրության այն ամբողջ վերլուծումից,
վոր ավելց ընկեր Ստալինը,—այն ե՝ մենք միշտ և անպատ-
ճառ սեռը ե ունենանք հզոր, անխորտակելի Բանվորա-
Գյուղացիական Կարմիր Բանակ և Նույնպիսի հզոր, հաղ-
թական Ռազմա-Ծովային Կարմիր Նավատորմ:

Մենք այժմ, ավելի քան յերբեիցե, դիտենք, վոր Կար-
միր Բանակի և Ռազմա-Ծովային Նավատորմի մշտական,
խսկական մարտական պատրաստ վիճակում լինելը միայն
կարող ե հուսալի յերաշխիք ծառայել խորհրդային պետու-
թյան դեմ ուղղված ամեն տեսակ ռազմական ախանջու-
րանքի նկատմամբ, միմիայն այդ ճանապարհով, Պետու-
թյան ռազմական ուժն ե՛լ ավելի ամրապնդելու և կատարե-
լագործելու ճանապարհով կարելի յե անվտանգ դարձնել
իրեն՝ մեր յերկրի հաշվին հեշտությամբ շահվելու Փաշիս-
տական կեղտոտ փորձերից, խորհրդային պետության տե-
րիտորիալ ամբողջականութունը ռազմական հարձակումնե-
րի միջոցով խախտելու փորձերից:

ՄԵՐ ԲԱՆՎՈՐԱ-ԳՅՈՒՂԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԸ

Անցած հինգ տարում Կարմիր Բանակը և Ռազմա-Ծո-
վային Նավատորմը նշանակելի, իսկ վորոշ մասում, յես
կասեյի՝ արմատական փոփոխություններ կրեցին իրենց
կազմակերպման, սպառազինության, տեխնիկական հաղեց-
վածության և մարտական պատրաստության դործում:

Յես կանգ կառնեմ ամենադիտավորի վրա.

1) Ինչպես հայտնի յե, Կարմիր Բանակի հրաձգային
մասերն իրենց մեծամասնությամբ, և դորքի մյուս տեսակ-
ներն աննշան չափով, առաջ կառուցվում եյին խառն սկզբ-
բունքով, այսպես կոչված տերիտորիալ և կադրային սիս-
տեմներով:

Տերիտորիալ սիստեմը, մորիլիդացիայի դեպքում, կան-
խորոշում եր մեր հրաձգային ղեկիղիաների ընդարձակումը
թվով փոքր և, հետևաբար, թույլ կադրերը հիմք ունենա-
լով: Այդ նշանակում եր, վոր հրաձգային և միջանի այլ

զորային միավորումների մեծ մասը մորիլիդացիայից հետո
առաջին շրջանում թույլ կազմակերպված կլինեյին և այդ
զորքերի մարտունակութունը հարաբերական կլիներ:

Տերիտորիալ սիստեմը հանդուրժելի յեր մինչև այն
ժամանակ, քանի դեռ կապիտալիստական յերկրների բա-
նակները համեմատաբար փոքր եյին և պատերազմի դեպ-
քում նույնպես ընդարձակվում եյին՝ հիմք ունենալով թույլ
կադրերը:

Տերիտորիալ սիստեմը, վորպես մեր դորքի հիմքը, հա-
կատության մեջ մտավ պետության պաշտպանության պա-
հանջների նկատմամբ, հենց վոր իմպերիալիստական ամե-
նագլխավոր յերկրների բանակներն սկսեցին մեծանալ և
մարտական վիճակի մեջ դրվել արդեն խաղաղ ժամանակ:
Մենք իրավունք չունեյինք կազմակերպական հին դիրքե-
րում մնալու, վորովհետե դրանով իսկ մենք վոչ ձեռնոտու
դրության մեջ կղնեյինք մեզ՝ մեր հավանական հակառա-
կորդների նկատմամբ: Հարկավոր եր արմատական ուե-
ֆորմ՝ բանակը հեմոմորիլիդացիոն վիճակի նոր պայմանե-
րին, մեր Կարմիր Բանակի տակտիկական-ստրատեգիկ խըն-
դիրներին և Պետության պաշտպանության պահանջներին հա-
մապատասխան դարձնելու համար: Մենք չեյինք կարող,
իրավունք չունեյինք թույլ տալու, վոր մեր բանակը պա-
կաս վարժված լիներ և ավելի թույլ, քան բուրժուական
յերկրների բանակները:

Բացի դրանից, տերիտորիալ սիստեմն արդեն ստալի-
նյան առաջին հնդամյակի իրականացման շրջանում չեր հա-
մապատասխանում բանակը մարտական տեխնիկայով սպա-
ռազինելու և ժամանակակից սպառազինությամբ հաղեցնե-
լու գործի աճման աստիճանին:

Այդ ամենի պատճառով անհրաժեշտ համարվեց վերաց-
նել մեր զորքերի տերիտորիալ կառուցման հիմքը և ամ-
բողջովին անցնել ղինված ուժերի կադրային կառուցման
սկզբունքին: Ներկայումս մեր ամբողջ բանակը կառուցված
ե միատեսակ և առայժմ միակ ճիշտ կադրային սկզբուն-
քով:

2) Զորքերը կադրային դրության փոխադրելու հետ միաժամանակ արմատական վերակազմության յենթարկվեցին ռազմական կառավարչության տեղական ուղղանքները, վորոնք կազմակերպորեն սերտ միահյուսվել էյին կազմավորման տերիտորիալ մեթոդի հետ և չեյին կարողանում զլուխ բերել իրենց բարդացած խնդիրները:

Ներկայումս զինվորական կոմիսարիատները ամբողջ սխառեմը վերակառուցված է նոր ձևով: Առաջվա կորպուսային և դիվիզիոն մարզային մոբիլիզացիոն ոկրուզների փոխարեն, վորոնք ղեկավարում էյին չրջանային զինկոմատները, մի դործ, վոր վատ էյին կատարում, ստեղծվել են ինքնուրույն զինկոմատներ ավտոնոմ հանրապետություններում, յերկրամասերում ու մարզերում, ավտոնոմ մարզերում ու քաղաքներում, իսկ չրջանային զինվորական կոմիսարիատների ցանցն ընդարձակվել է $3\frac{1}{2}$ անգամ: Այդ վերջին միջոցառումը պլախորեն բարելավել է զինապարտների հաշվառման, զորակոչի սխառեմը և մոբիլիզացիայի պայմանները:

3) Զորքերի մարտական պատրաստության կառավարումն ու ղեկավարումը բարելավելու նպատակով այս ժամանակաշրջանում լրացուցիչ կերպով ստեղծվել են զինվորական յերկու ոկրուզներ ևս՝ Կալինինի և Որյոյի:

4) Վերակազմվել է Հեռավոր Արևելքի զորքերի կառավարչությունը: Առաջ գոյություն ունեցող Հեռավոր Արևելյան Կարմրադրոշ ճակատի փոխարեն այժմ ստեղծված են բանակային առանձին յերկու կառավարչություններ: Այդ ձևոնարկումը խիստ բարելավեց մեր զորքերի կյանքի ու մարտական ուսման ղեկավարումը Պրիմորյեյում ու Պրիամուրյեյում:

5) Ստալինյան Սահմանադրության համապատասխան վերակազմվեցին աղբային զորամասերը:

Բանվորա-Գյուղացիական Կարմիր Բանակը հանդիսանում է խորհրդային պետության միասնական բանակը և կոմպլեկտավորվում է խորհրդային Միության քաղաքացիներին՝ ընդհանուր ու հավասար հիմունքներով: Այդ պատճառով իրենց տերիտորիայի հետ մշտապես կապված առան-

ձին մանր աղբային զորամասերի գոյությունը հակասում էր Ստալինյան Սահմանադրության հիմունքներին և մեր բանակի եքստերիտորիալ կազմավորման սկզբունքներին: Աղբային զորամասերը ձուլվեցին Բանվորա-Գյուղացիական Կարմիր Բանակի կազմի մեջ ընդհանուր հիմունքներով:

6) Ինչպես հայտնի յե, մեր սահմաններն ամենախոցելի տեղերում գոտևորված են ամրացված չրջանների շերտով: Այս ժամանակի ընթացքում միջոցներ են ձեռք առնվել ուժեղացնելու առաջներում կառուցված ամրությունները և կառուցելու մի շարք լրացուցիչ ամրացված չրջաններ, վորոնք արմատապես բարելավում են սահմանների պաշտպանության ամբողջ սխառեմը: Զգալիորեն աճել են ամրացված չրջանների հատուկ զորքերը:

7) Բանակի թվի ու ռազմական տեխնիկայի աճման և մարտիկների անընդհատ ավելացող կուլտուրական ու քաղաքական պահանջների կապակցությամբ անհրաժեշտ համարվեց ստեղծել կոմիսարների ինստիտուտ:

8) Իմ բոլոր ասածներին անհրաժեշտ է ավելացնել, վոր մի տարի առաջ կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեն և Կառավարությունը ստեղծեցին 11 հոգուց բաղկացած Ռազմական Գլխավոր խորհուրդ, վորի կազմի մեջ մտավ նաև մեր Ստալինը: (Բռնոն ծափահարություններ):

Ռազմական Գլխավոր խորհրդի խնդիրն է քննության առնել և լուծել Կարմիր Բանակի շինարարության բոլոր հիմնական և ամենադլխավոր հարցերը:

Ստեղծված են զինվորական ոկրուզների Ռազմական խորհուրդներ:

9) Յեվ, վերջապես, այս ժամանակաշրջանում Բանվորա-Գյուղացիական Կարմիր Բանակի կազմից առանձնացվել է վորպես հատուկ Ժողովրդական Կոմիտարիատ—Ռազմա-Պովային Նավատորմը, վորի մասին դուք բոլորդ ել գիտեք:

Անցնում եմ անցած ժամանակամիջոցում բուն շարային զորքերի մեջ տեղի ունեցած փոփոխությունների հարցին:

Ի՞նչ փոփոխություններ են տեղի ունեցել այս ժամանա-

կամ ընդհանուր կարմիր Բանակի քանակական կազմի մեջ: Յեթե XVII կուսակցական համադրումների շրջանի կարմիր Բանակն ընդունենք 100%, ապա 1939 թվին, XVIII կուսակցական համադրումների ուրերին, նա կկազմի 203% (բուռն ծափահարություններ, ովացիաներ, «ուռա» բացականցություններ), այսինքն՝ քանակապես ավելացել է 103%-ով, կամ Բանակն իր ամբողջութամբ մեծացել է յերկու անգամից մի քիչ ավելի:

Թվի այդ ավելացումը համաչափ չէ բաշխվել ըստ գործերի տեսակներին, այլ նայած դրանցից մեկի կամ մյուսի կարևորության աստիճանին: Բանակի համեմատաբար շոշափելի այդ մեծացումն առաջ բերեց նաև ուրիշ շատ լուրջ փոփոխություններ:

Ներկայումս մենք տաս անգամ ավելի կադրային հրաձիգ զինվորականներ ունենք, քան կար առաջ, յերբ դոյութունն ուներ տերիտորիալ սխտեմ և բանակն ավելի փոքր կազմ ուներ:

10 հազ փոխվել է խաղաղ ու պատերազմի ժամանակվա հրաձիգ զինվորականների հաստիքային թիվը: Յեթե առաջ պատերազմական ժամանակի մեր հրաձիգ զինվորական բազմակացած էր 13.000 հոգուց, ապա ներկայումս հրաձիգ զինվորական ունի 18.000 հոգի: Թվի ավելացումը տեղի ունեցավ զինավորակության իհաչիվ հրետանային սպառազինման ուժեղացման՝ սկսած այսպես կոչված մերձավոր մարտի հրետանուց և վերջացած զինվորի հրետանիով, իհաչիվ զենդացրային կրակի ուժեղացման, ինչպես և իհաչիվ վաշտերի հարվածային ուժի ավելացման, այսինքն՝ դասակի հրաձիգների թվի ավելացման:

Հրաձիգ զինվորականները մտնում են հրաձիգ կորպուսների կազմի մեջ: Հրաձիգ կորպուսը բաղկացած է յերեք և առանձին դեպքերում՝ յերկու հրաձիգ զինվորականներից:

Այսպիսով, կարմիր Բանակի տիպարային հրաձիգ կորպուսը ներկայացնում է բավականին ազդու մարտական միավոր. նա ունի մոտ 60.000 մարտիկ և համապատասխան հրետանային, տանկային ու այլ սպառազինություն՝ սպա-

սարկման բազմապիսի միջոցներով և ավտոտրանսպորտ:

Մի քանի կապիտալիստական բանակների ժամանակակից հրաձիգ կորպուսների կրակի զորության մասին դատարար տալու և մեր հրաձիգ կորպուսի հետ համեմատելու համար բերում եմ հետևյալ հաշվարկումները, վոր կազմել են մեր մասնագետներն իմ առաջադրանքով:

Համեմատության համար վերցնում եմ Գերմանիայի և Ֆրանսիայի կորպուսները, վորպես կադմակերպական կառուցվածքով մեր հրաձիգ կորպուսի տիպին ամենից ավելի մոտեցող կորպուսներ:

Ֆրանսիայի հրաձիգ կորպուսի (3 զինվորային կազմով) ամբողջ հրետանու մի համադարկը հավասար է 6373 կիլոգրամի. իսկ նույն կազմով դերմանական հրաձիգ կորպուսին՝ 6078 կիլոգրամի: Կարմիր Բանակի հրաձիգ կորպուսի հրետանու համադարկը հավասար է 7136 կիլոգրամի (ծափահարություններ):

Այսպիսով, մեր հրաձիգ կորպուսի հրետանային կրակի համադարկը դերմանական և ֆրանսական կորպուսների համադարկից ավելի յե:

Յեվ այնուհետև: Վերահիշյալ հրաձիգ կորպուսների մի րոպեյում բաց թողած արկերի կշիռը. ֆրանսական կորպուսը մեկ րոպեյում կարող է բաց թողնել 51.462 կիլոգրամ, դերմանականը՝ 48.769 կիլոգրամ: Մեր հրաձիգ կորպուսը մեկ րոպեյում կարող է տալ 66.605 կիլոգրամ մետաղ (ծափահարություններ):

Բացի հրետանուց, կորպուսն ունի նաև հրացանային, զենդացրային, ականաձիգ, ուժեղ և թույլ զենքեր, վորպիսի հանգամանքը բարձրացնում է կորպուսի բոլոր զենքերի մեկ րոպեյում բաց թողած մետաղի ընդհանուր կշիռը:

Յեթե մեկ րոպեյում արձակված հրետանային կրակին ավելացնենք արկերի, ականների, հրացանային ուժեղ և թույլ զենքերի կշիռը, ապա կստանանք մեկ րոպեյի համադարկի ընդհանուր կշիռը՝

Ֆրանսական կորպուսում	60.981 կգր.:
գերմանական կորպուսում	59.509 կգր.:
և մեր հրաձիգ կորպուսում	78.932 կգր.:
(ծափահարություններ) :	

Բերված տվյալները ցույց են տալիս, Վոր մեր հրաձիգ կորպուսը, հետևաբար նաև ամբողջ Բանվորա-Գյուղացիական կարմիր Բանակը, հետ չի մնում, այլ վորոշ չափով առաջ է անցնում իր կրակային զորությամբ կապիտալիստական, Փաշիստական յերկրների բանակներից (ծափահարություններ) :

Յես ղերտակցաբար տվյալներ չեմ բերում,—թեև յես սենեմ դրանք,—յապոնական, լեհական և այլ բանակներից, վորովհետև այդ բանակների, նրանց ղեկիղիանների, կորպուսների կազմակերպումն ու սպառազինումը բնավ չի կարելի համեմատել Գերմանիայի և Ֆրանսիայի բանակների հետ :

Կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեն և Կառավարությունը, ընկեր Ստալինը, ամբողջ Կուսակցությունը, ամբողջ Ժողովուրդը պահանջում են, Վոր մենք հետ չմնանք մեր հարևաններից մեր սպառազինությունների ու մեր պետության պաշտպանական զորության սապարեղում, և մենք, ինչպես տեսնում եք, հետ չենք մնում, իրավունք չունենք հետ մնալու (ծափահարություններ) :

Կարմիր հեծելազորը, ինչպես և զորքերի այլ տեսակները, նմանապես աճել է իր քանակով : Հեծելազորի նկատմամբ մենք ունենք 52% աճում : Հեծելազորի տեխնիկական հագեցումը աճել է հետևյալ կերպ .

ձեռքի զնդացիքների նկատմամբ	30%-ով :
հաստոցային զնդացիքների նկատմամբ	21%-ով :
զենիթային-կոմպլեքսայինների նկատմամբ	31%-ով :
հրետանու նկատմամբ	43%-ով :

Բացի դրանից, ստեղծվել է հեծելազորի զենիթային հատուկ հրետանի, վորն հաստատապես պաշտպանում է նրան ոդից, հեծելազորային ղեկիղիանների տանկային դրն-

գերը ուժեղացված են 30%-ով և նրանց կցված են ավտո-զրահային հատուկ զորամասեր :

Սա հիմնականն է, չխոսելով արդեն յերկրորդական շատ քաների մասին, վոր արված է և վորը նույնպես մեծ նշանակութուն ունի մեր կարմիր հեծելազորի մարտական ու հարվածային ուժը բարձրացնելու համար :

Ավտո-զրահա-տանկային զորքերը հաշվետու շրջանում աճեցին հետևյալ կերպ . մարդկային կազմի ընդհանուր թիվն աճել է 152,5%-ով : Տանկային զորամասերը և տանկային զորքերի միավորումները լիովին վերակազմված են նրանց տակտիկական-մարտական կոչման համապատասխան : Տանկային որդանիղմների ավելացումն արտահայտվում է 180%-ով : Տանկային պարկը քանակապես ավելացել է 191%-ով : Զրահա-մեքենաների քանակն աճել է $7\frac{1}{2}$ անգամ :

Միաժամանակ նորոգվել է տանկային զորքերի նյութական մասը : Մտցվել են տանկերի նոր տիպեր և կատարելազործվել հները՝ նրանց զրահային պաշտպանությունն ու հատուկ սարքավորումն ուժեղացնելու տեսակետից :

Խիստ փոխվել է տանկային զորքերի սպառազինությունը, մանավանդ նրանց հրետանային սպառազինությունը :

Վորպեսզի զաղափար տանք այստեղ տանկային զորքերի կրակի զորեղության մասին՝ համեմատած այն բանի հետ, ինչ վոր եյին նրանք 5 տարի առաջ, բերում եմ հետևյալ տվյալները .

Յեթե վերցնենք տանկերի և ավտո-զրահա-մեքենաների զենքի բոլոր տեսակների 1934 թվականի համազարկը վորպես 100, ապա 1939 թվականին մի համազարկը հավասար կլինի 393%-ի կամ մեր տանկային զորքերի կրակային համազարկի կարողությունն աճել է համարյա 4 անգամ՝ համեմատած 1934 թվականի հետ :

Յեկ այնուհետև : Յեթե 1934 թվականին մեր ամբողջ տանկային պարկի մի բաժնի կրակային զորությունը հավասար եր 100%-ի, ապա 1939 թվականին այդ զորու-

թյունն աճել է մինչև 334% կամ ավելացել է համարյա 3½ անգամ:

Հրետանին: Մեր զորքերի հրետանային սպառազինություն հարցերին առանձնապես լուրջ ուշադրություն է նվիրվել: Աշխատանքի այդ բնագավառում ևս արդյունքները վատ չեն:

Թեթև հրետանին առանց հակատանկային և մերձավոր զործոդության հրետանու այս ժամանակաշրջանում աճել է 34%-ով:

Միջակ հրետանին ավելացել է 26%-ով:

Ծանր հրետանին աճել է 85%-ով:

Ձեռնիթային հրետանին աճել է 169%-ով:

Հակատանկային և տանկային հրետանին, վորը բաժանված զորքերի գարդացած չեն, ներկայումս աճել է ավելի չափ, քան հրետանու մյուս տեսակները: Կարճ կասեմ, վոր հակատանկային և տանկային հրետանու նկատմամբ Կարմիր Բանակը զինված է լիովին և այն ել առաջնակարգ զենքով:

Առաջ մենք չունեինք կամ ավելի ճիշտ՝ համարյա չունեինք այսպես կոչված մերձավոր մարտի հրետանի: Ներկայումս հրետանու այդ չափազանց կարևոր տեսակը (ականաձիղ և ուժեղ) մենք ստեղծել ենք և սպառազինություն մեջ դրանից ունենք հարկավոր քանակություն ու լավ վորակով:

Հրետանային սպառազինության քանակական աճման հետ միասին բարձրացել են սպառազինության մեջ ինչպես նոր մտցված, այնպես էլ հին, բայց կատարելապես ժամանակակից դարձված հրետանային սխեմաների նաև վորակական ցուցանիշները:

Բացի դրանից, արմատապես փոխվել է թնդանոթային և հորիցային հրետանու հարաբերությունը հրետանային զորամասերում: Բավական է մատնանշել, վոր հորիզոնականի աճումը ներկայումս արտահայտվում է 80%-ով, իսկ այդ նշանակում է, վոր մեր հրետանին ավելի եֆեկտիվ է

դարձել, վորովհետև նրա թվանիշ հատկություններն զգալիորեն բարձրացել են:

Ձգալի չափով ավելացել է մեր հրետանու բոլոր տեսակների հեռաձգությունը: Այսպես, որինակ, ծանր հրետանու հեռաձգությունը 50%-ից հասել է 75%-ի հրետանու զանազան տեսակների համար:

Ավելացել է հրետանային համարյա բոլոր սխեմաների, մանավանդ հակատանկային և տանկային թնդանոթների արագաձգությունը, վորտեղ մենք ունենք արագաձգության ավելացում յերկու անգամից ավելի:

Տեղի յե ունեցել արկերի կշռի ավելացում և նրանց մարտական հատկությունների բարելավում:

Կարմիր Բանակի հակաֆիմիական գործերը, վորոնք կոչված են պաշտպանելու բանակը թշնամու քիմիական հարձակումից և քիմիական միջոցներով թշնամու տված հարվածին պատասխանելու նույն քիմիական միջոցների հարվածով, նույնպես փոխվել են իրենց կազմակերպություն մար և քանակապես ավելացել են յերկու անգամ:

Ներկայումս հակաքիմիական պաշտպանություն միջոցները թե՛ վորակապես և թե՛ քանակապես բոլորովին նման չեն այն միջոցներին, վոր մենք ունեինք 5 տարի առաջ:

Ամենից առաջ բարելավվել են մարտիկի մաշկի բաց մասն ու շնչառությունը պաշտպանելու միջոցները, ստեղծվել են բավական քանակությամբ պաշտպանական միջոցներ, վորոնք պահպանում են մարտիկին ոդային քիմիական հնարավոր հարձակումներից, ինչպես և ստացվել են պաշտպանական միջոցներ ձին և գուլքը քիմիական վարակումից պահպանելու համար:

Վորակապես բարելավվել և քանակապես զգալիորեն ավելացվել են վայրի մեխանիկական ու տեխնիկական ապագազացման միջոցները: Մեծ աշխատանք է կատարվել այդ դժով հատուկ մեքենաներ ստեղծելու բնագավառում:

Ընդամենը միայն յերկու խոսք կապի գործերի վիճակի, զորքերի այդ չափ կարևոր տեսակի մասին, վորոնց վրա յե հենվում խաղաղ և մանավանդ պատերազմի ժամանակ

գործերը կառավարելու և զեկավարելու ամբողջ աշխատանքը:

Կապի գործերն աճել են 37%-ով: Աճումը տեղի յե ունեցել է հաշիվ կապի գործերի զգալի հազեցման ժամանակակից տեխնիկայով:

Ուղտադործվում են գործողութայն ընդարձակված չափովի ունեցող և դրող ապարատներով սարքավորված ուղիակայաններ:

Արագ գործող հեռադրային ապարատներն ավելացել են 200%-ով: Մացված է հեռավոր գործողութայն հեռախոսային ապարատներ:

Ուժեղացել է կապի գործերի շարժունակութունը:

Կապի գործերը համարյա ամբողջովին մոտորացված են:

Այդ բոլորը և ուրիշ շատ բաներ պահանջեցին ընդարձակել գործերի այդ տեսակի թիվը և բարելավել նրանց վորակը:

Առանձին տեղ է դրախում մեր յերկրի Խաղաղային ակտիվ պաշտպանութայն հարցը: Այդ հարցին զգալի ուշադրութուն նվիրվեց անցած շրջանում, սակայն պետք է խոստովանել, վոր մենք դեռ չենք արել այն ամենը, ինչ հարկավոր է: Բայց արդեն տվյալ մոմենտին մենք ունենք մեր յերկրի հիմնական կենտրոնների հակառդային պաշտպանութայն խիստ բարելավում:

Բավական է մատնանշել միայն զենիթային հրետանու քվակամ անումը, վորպեսզի հասկանանք, թե ինչպիսի մեծ աշխատանք է կատարվել բորդեն: Զենիթային հրետանին աճել է 288,3%-ով:

Բարելավվել է նաև զենիթային հրետանու վորակը, այսպես, որինակ, զենիթային հրետանու առաստաղը ավելացել է 60%-ով (ծափահարութուններ):

Պետական կարևորագույն կենտրոնների ու քաղաքների հակառդային պաշտպանութունը մեղ մոտ կառուցվում է, ինչպես հայտնի յե, զենիթային հրետանու և կործանիչ ավիացիայի փոխադարձ գործողութունների հիման վրա:

Այդ փոխադարձ գործողութունների կազմակերպումը բարելավելու հետ միաժամանակ տեղի յե ունեցել կործանիչ ավիացիայի ավելացում, վորն աճել է 142,3%-ով:

Յես չեմ չոչափում այսպես կոչված պասսիվ (բառ եմ ասել ե') հակառդային պաշտպանութայն կամ ավելի լավ և ճիշտ կլինի ասել՝ տեղական, քաղաքացիական հակառդային պաշտպանութայն հարցերը, թեև այս հարցը արժանի յե, վոր նրա մասին ասվի այն ամենը, ինչ պետք է ասել: Կոահմանավակվեմ միայն նրանով, վոր այս բնագավառում գործը, զժբախտաբար, մի քիչ վատ է, այն ել վոչ այնքան մեր (զինվորականների), վորքան տեղական աշխատողների մեղքով: Այս գործով պետք է դրաղվել ընդհուպ և առանց ձգձգումների:

Յես բոլորովին չեմ չոչափում ներբանակային գորային հակառդային պաշտպանութայն հարցերը. նա վարդանում է նորմալ կերպով, բանակի աճմանը համապատասխան:

Ձեր ուշադրութունն այլևս չհոգնեցնելու համար բաց եմ թողնում ոժանդակ գործերին, ինչպես, որինակ, յերկաթուղային, ինժեներային, արոժեկտորային, ավտո-տրանսպորտային և այլ գործերին վերաբերող հարցերից շատերը, գործեր, վորոնք, ինչպես և ամբողջ բանակը, այս ժամանակվա ընթացքում խիստ փոխել են իրենց դեմքը թե՛ քանակապես և թե՛, մանավանդ, վորակապես:

Ռազմադային ուժերը, համեմատած 1934 թվականի հետ, իրենց անձնական կազմով աճել են 138%-ով, այսինքն՝ ավելացել են համարյա յերկու և կես անգամ (ծափահարութուններ):

Ինքնաթիռային ամբողջ պարկն աճեց 130%-ով, այսինքն՝ ընդարձակվեց յերկու անգամից զգալիորեն ավելի:

Իսկ յեթե ողային նավատորմի աճած կարողութունն արտահայտենք ավիամոտորների ձիու ուժով՝ համեմատած 1934 թվականի հետ, ապա կստանանք 7·900·000 ձիու ուժի ավելացում կամ 213%-ով աճում՝ համեմատած այն բանի հետ, ինչ կար հինգ տարի առաջ (ծափահարութուններ):

Որպիշն նաւատորմի քանակական աճման հետ միասին, փոխվել է նաեւ նրա վորակական ելութը:

Ահա ասածներս, վկայող համառոտ տվյալներ.

	Ա. վ. Լ. Կ. Ե. Լ. Կ. Ե. Լ.		
	Արագ- թյան	Բարձ- րութեան	Հեռա- կութեան
Կործանիչներ .	56,50%	21,50%	—
Ռմբակոծիչներ (մերձավոր գործողու- թյան)	880%	830%	500%
Ռմբակոծիչներ (հեռավոր գործողու- թյան)	700%	770%	610%
Հեռակառններ և գրոհողներ	670%	230%	450%

Այս ժամանակվա ընթացքում փոխվել է, վորը շատ կարեւոր է, նաեւ ավիացիայի տարրեր տեսակների հարա-
բերակցութիւնը ռազմաօդային նաւատորմի ներսում:

Ծանր-ռմբակոծիչ ավիացիան 10,6%-ից հասել է 20,6%-ի՝ աճում յերկու անգամ:

Թեթեւ-ռմբակոծիչ, գրոհային և հետախույզ ավիա-
ցիան 50,2%-ից նվազել-հասել է մինչեւ 26%-ի՝ նվազում
յերկու անգամ:

Կործանիչ ավիացիան 12,3%-ից հասել է մինչեւ 30%-ի՝
աճում յերկու և կես անգամ:

Այսպիսով, ավիացիայի տեսակների հարաբերակցու-
թիւնը փոխվել է հոգուտ ռմբակոծիչների և կործանիչների
ավելի քան յերկու անգամ:

Այս նշանակում է, վոր մեր ավիացիան ընդհանրապես
ավելի յե հզորացել և նրա հարվածող ուժը համապատաս-
խանորեն բարձրացել է:

Յեթե 1934 թվականին մեր ամբողջ ուղային նաւատոր-
մը մի թախքի ժամանակ կարող եր բարձրացնել 2.000
տոնն ավիո-ուսմբ, ապա ներկայումս նա արդեն բարձրաց-
նում է 208%-ով ավելի. ուրիշ խոսքով՝ ուղային միաժա-
մանակյա համադարին տվելացել է 3 անգամ: Հարվածող

մետաղի այդ մասսան, վորն ընդունակ է հսկայական տա-
քածուլթյուններ անցնելու, խորհրդային վոչ վատ զսպող
չափիկ կարող է լինել ցնորամիտ գաղափարներով համակ-
ված ազրեստորների համար, յեթե նրանք, իսկահեղ թա-
փով բռնված, վրա քշեն խորհուրդների յերկրի վրա (բուռն
ծափահարութիւններ):

Դրա հետ միաժամանակ ավելացել է մեր ռազմա-օդա-
յին նաւատորմի զնդացրային համադարիկ զորութիւնը:
Յեթե 1934 թվականին մեր բոլոր ավիացիոն զնդացրները
մի բոպելում կարող եյին տալ 100% կրակոց, ապա 1939
թվականին նրանք կարող են տալ 300%-ով ավելի:

Յես հասկանում եմ ընկերների բնական ցանկութիւնը՝
իմանալու, թե ինչպիսի ինքնաթիւններ ունենք մենք գոնե
արագութեան, առաստաղի, հեռագնացութեան տեսակետից,
ինչպիսի՝ վոչ թե տոկոսային, այլ մարդկային հասկացողու-
թեանը մատչելի ցուցանիշներով: Ընդառաջելով այդ բնա-
կան ցանկութեանը, յես զեկուցում եմ, վոր այժմ մեր ռազ-
մական ուղանալակայաններում հաղվագլուտ չե հանդիպել
մի ժամում 500 կիլոմետրից շատ ավելի հեռու գնացող վոչ
միայն կործանիչ, այլ և ռմբակոծիչ (բուռն ծափահա-
րութիւններ: Բացականութիւններ՝ «Ուոա՛»: «Կեցցե՛ր
ընկեր Ստալինը»: «Կեցցե՛ր ընկեր Վորոշիլովը», «Կեցցե՛ր
կարմիր ավիացիան»: «Ուոա՛»: Դաիլինը հոտնկայս ուլա-
ցիա յե սարքում ի պատիվ ժողովուրդների առաջնորդ ըն-
կեր Ստալինի), իսկ բարձրութեամբ՝ 14—15 հազար մետ-
րից ավելի (ծափահարութիւններ). իսկ ինչ վերաբերում է
մեր ինքնաթիւնների հեռագնացութեանը, ապա դրա մասին
գործով լավագույն կերպով խոսեցին խորհրդային Միու-
թեան յերջանկահիշատակ Հերոս Վալերի Չկալովը և խոր-
հրդային Միութեան Հերոսներ՝ ընկերներ Գրոմովը, Բա-
զուկովը, Յումաշևիւր, Բելյակովը, Դանիլինը, Կոկկինա-
կին, հանգուցյալ Բրյանդինսկին և մեր հրաշալի կին-օդա-
չուներ, խորհրդային Միութեան Հերոսուհիներ՝ ընկերներ
Գրիգորուբովան, Ոսիպենկոն և Ռասկովան (ծափահարու-
թիւններ):

Դուք բոլորդ ել, իհարկե, գիտեք, վոր նրանք՝ այդ և ուրիշ շատ ու շատ հերոսներ, մեր ստալինյան բազեները, մեր ավիացիայի դեռ շատ հատկութունների մասին դուր-ծով կպատմեն մեր ժողովրդին և ամբողջ աշխարհին (յեր-կարառև ծափահարություններ) :

Ընկերներ, յես վոչինչ չասացի մեր պանծալի Բանվո-րա-Գյուղացիական Ռազմա-Մովային Նավատորմի մասին վոչ միայն այն պատճառով, վոր նա այժմ ներկայացնում է ինքնուրույն ուժ, վորն ինքնուրույն կերպով կառավարվում է ժողովրդական Կոմիսարիատի կողմից, այլ և այն պատ-ճառով, վոր դուք Գերագույն Սորհրդի Սեսիայում ընկեր Մո-լոտովի յեղույթներից և այլ ազգյուրներից գիտեք, վոր կու-սակցությունը, Կառավարությունը վորոշել են կառուցել և արդեն հաջողությամբ կառուցում են հզոր Ռազմա-Մովա-յին ու ուլկիանոսային նավատորմ, ինչպես նաև այն պատ-ճառով, վոր Ռազմա-Մովային Նավատորմի մասին կասեն այլ ընկերներ :

Իմ յելույթի այս հատվածն ավարտելու համար յես կրեմ միայն մեկ տեղեկանք, վորպեսզի ձեզ տվյալներ հաղորդեմ մեր բանակի մոտորիզացիայի ուժեղացման մա-սին :

1934 թվականից հետո ընկած ժամանակաշրջանում մոտո-րացման աճումը ամբողջ բանակում արտահայտվում է 260%-ով : Ստացվում է հետևյալ պատկերը . 1934 թվակա-նին ԲԳԿԲ յուրաքանչյուր կարմիր-բանակայինի միջին հաշ-վով ընկնում էր 7,74 ձիու ուժ, 1939 թվականին յուրաքան-չյուր կարմիր-բանակայինի ընկնում է 13 ձիու ուժ, վորը կազմում է 167% աճում (յերկարառև ծափահարություն-ներ) : Դա՝ այն ժամանակ, յերբ ինքը բանակն աճել և ավե-լի քան յերկու անգամ :

ԱՆՁՆԱԿԱՆ ԿԱԶՄԸ

Ընկերներ, յես ձեզ զեկուցեցի այն փոփոխությունների մասին, վոր կատարվել են մեր բանակի կազմակերպման,

պառազինման ու տեխնիկական հագեցման մեջ վերջին 5 տարվա ընթացքում : Մեր բանակը միանգամայն այլ է դար-ձել թե՛ քանակապես և թե՛, մանավանդ, վորակապես :

Յես վոչինչ չասացի մարդկանց մասին, մեր մարտիկ-ների, հրամանատարների, կոմիսարների, քաղաշխատողնե-րի, պետերի, ինժեներների, տեխնիկների, ղինվորական բժիշկների, տնտեսավարների մասին, մի խոսքով՝ մեր բա-նակի մարդու մասին, վորը վերջին հաշվով վորոշում է ամեն ինչ և սահմանում է Բանվորա-Գյուղացիական Կար-միր Բանակի իսկական մարտական ուժն ու հզորությունը :

Տեխնիկան առանց մարդկանց՝ մեռած է : Տեխնիկան գիտեցողների, տեխնիկային տիրապետած մարդկանց ձեռ-քում վիթխարի ուժ է :

Կադրերն են վորոշում ամեն ինչ : Սա անվիճելի յե : Հենց այս պատճառով էլ, կուսակցության Կենտկոմը և Կառավարությունն այնքան շատ ուշադրություն եյին հատ-կացնում և հատկացնում են սեփական, իսկական խորհրդ-դային ռազմական կադրերի, ղինվորական բարձր պարտքը ճանաչող և իրենց Հայրենիքին ու Լենինին—Ստալինի մեծ գործին անսահմանորեն նվիրված մարդկանց կուտակման հարցերին : Շատ ուշադրություն և հատկացվում մեր կադ-րերի աճմանն ու կատարելագործմանը քաղաքական և հատ-կապես ռազմական տեսակետից : Մենք ունենք բավարար քանակությամբ և պահանջվող վորակի կադրեր : Նրանք անընդհատ աճում են բոլոր տեսակետներից մեր մեծ յերկ-րի ու բանակի աճման հետ միասին : Հենց այդպիսի մար-դիկ, այդպիսի կադրերն են մեր Կարմիր Բանակը դարձնում առաջնակարգ, անխորտակելի ըստ իր ուժի կազմակերպու-թյան, պառազինման, մարտական պատրաստության և միակն ըստ վոգու, ուժի, ըստ քաղաքական ու բարոյական հզորության :

Կարմիր Բանակը դարչելի մարդկանցից մաքրելու ժա-մանակաշրջանում, մարդիկ, վորոնք դավաճանեցին իրենց Պետությանն ու մարտական գրոշին, Փաշխտական ու այլ իմպերիալիստական ագրեսորներն ամբողջ աշխարհով մեկ

կատաղի վոռնոց բարձրացրին զինվորական կադրերի թուլացման, դրա պատճառով Կարմիր Բանակի մարտական հզորության նվազման և նման այլ բաների մասին:

Ընկեր Ստալինն ամենայն պարզությամբ բացահայտեց այն արժատները, վորոնցից ծնունդ են առնում մեր թշնամիների նման վախճառունները: Մենք, իբր թե, լավ չենք վարվում դորձակալությունն ու լրտեսներին արժատախիլ անելով մեր բանակի շարքերից, վորտեղ այդ լեջն ուղարկված և սպարերից հետախուզությունների կողմից: Պարոնայք Փաշխտական կառավարողներին ու նրանց դորձակատարներին ավելի հաճելի կլինեք, յեթե ստոր դավաճաններ տուխաչվակները, յեզորովները, որովները և այլ ծախու սրիկաներ շարունակելին դործել մեր շարքերում, մատնելով մեր բանակը, յերկիրը: Դե՛, իհարկե, համաշխարհային սպանդի կազմակերպիչների համար շատ ավելի հարմար և իրենց սե գործով դրադվելը, ուրիշ բանակներում ունենալով սեփական հուսալի դորձակալություն: Ըն՞ վոր դողի համար շատ ավելի հեշտ և մտնել ուրիշի առնը, յեթե տունը ներսից բաց անեն նրա դորձակիցները:

Կարելի յեր ուշադրություն չդարձնել Կարմիր Բանակի թուլության և այլնի մասին Փաշխտական գրչակների այդ հերյուրանքներին, յեթե Փաշխտական ադրեսորները դրանից չանեյին չափազանց ունալ հետևություններ:

Յեռ նկատի ունեմ այն պարոններին, վորոնք սնվելով Կարմիր Բանակի թուլացման մասին իրենց բարեկամների հաղորդագրություններով, իսկ վոր գլխավորն և, կորցնելով մեր բանակն ուղարկված իրենց դորձակալությունը, անշրջահայաց կերպով շտապեցին «ողտվել», ինչպես նրանց թվաց, «հարմար առիթից» և շարժվել դեպի իմասան լիճը, վորպեսզի խորհրդային դռան տակից ներս սողան՝ ձեռները տաքացնելու ուրիշի բարիքի վրա, ուղղելու իրենց խճճված մութ գործերը:

Այդ ավազակային դործի արդյունքները հանրածանոթ են:

Առջին Կարմրադերո Քաջարի Առանձին բանակն իր

մարտիկներին, հրամանատարներին և քաղաշխատողներին զենքով հեշտ վաստակի սիրահարների թիկունքին դրեց իր պատասխանը՝ խորհրդային բանակի իսկական մարտունակության մասին, նրա հրամանատարական ու քաղաքական կադրերի վիճակի մասին:

Հուսանք, վոր այդ առարկայական դասը հաշվի կառնեն նրանք, ովքեր իրենց անկուշտ հայացքը տնկել են խորհրդային պետության վրա, ում աչքին Կարմիր Բանակը թուլացած և յերևում, ով հակում ունի հախառալու այն առասպելին, թե խորհրդային հողը հեշտ մատչելի յե ավազակային ավանտյուրաների համար:

Յեթե այնուամենայնիվ իմասանի առարկայական դասերն անբավարար են, մեր Կարմիր Բանակը պատրաստ և ամեն մի բողբ կրկնելու դրանք ընդլայնված և ավելի համողիչ ծավալով, ամեն մեկի համար, ով կձգտի դրան (ծափահարություններ):

Կարմիր Բանակն ավելի քան յերկու անգամ աճելու կապակցությամբ, ինչպես նաև նրանում մարտական և ուժանդակ տեխնիկայի մեծ չափով ուժեղացման ու բարդացման հետևանքով համապատասխանորեն աճել, հետևապես նաև յերիտասարդացել և հրամանատարական-քաղաքական կազմը և ամբողջ մնացած պետկազմը:

Մեր կադրերի թվական աճումն անցած հինգ տարվա ընթացքում բնութագրվում և հետևյալ տվյալներով.

հրաձիգ զորքերի հրամանատարական պետկազմը, ներառյալ այդ զորքերի նաև հրետանային մասերը, աճել և 118%-ով,

հեծելազորինը՝ 66%-ով,

ավտո-զրահ-տանկային զորքերինը՝ 154%-ով,

հրետանու կադրերը՝ առանձին, աճել են 124,5%-ով,

ավիացիայի կադրերը՝ ամբողջությամբ, ներառյալ ինժեներա-տեխնիկական և սպասարկու կազմը, աճել են 148%-ով, իսկ յեթե առանձին վերցնենք ողաջուներին, ապա նրանց թիվն աճել և 184%-ով, իսկ ավիացիայի ինժեներների թիվն առանձին աճել և 801%-ով:

Կարմիր Բանակին՝ ամբողջութեամբ, Խաղաղութի յե, խաղաղ ժամանակ, հանդիսանում ե մի հակադասական ծավալուն գաղտնի, վորտեղ հարյուր-հազարավոր լավ խորհրդային մարդիկ մշտապես սովորում են վոչ միայն իրենց գործը՝ ըստ մասնագիտութեան, տիրապետում են թշնամուն ջանքանքներու արվեստին, այլև վորտեղ բոլորը—մարտիկից մինչև հրամանատարութեան բարձունքը—սովորում են նաև քաղաքականութիւն, լրացնում են իրենց դիտելիքները, տիրապետում են մարքսիզմ—լենինիզմի թեորիային:

Հաջորդ ե աշխատում արդեօք մեծահասակների նոյգ վիթխարի դպրոցը: Մի բան կարելի՛ յն ասել,—աշխատում են շատ, համառորեն: Նվաճումներ, և այն ել վոչ փոքր նվաճումներ կան, բայց անհրաժեշտ ե աշխատել ե՛լ ավելի շատ ու ե՛լ ավելի լարված, հաջողութիւնները պետք ե բազմապատկել, դրանք դեռ անբավարար են:

Բոլոր բուրժուական յերկրների բանակներին արգելվում ե, համենայն դեպս չարքայիներին և սպայական մանրունքին, անպայմանորեն արգելվում ե դբաղվել քաղաքականութեամբ: Այնտեղ քաղաքականութեան համար պատժում են: Մեր բանակն ուժեղ ե քաղաքական գիտակցութեամբ և քաղաքական ակտիվութեամբ, այստեղից ել ԲԳԿԻ հրամանատարական ու այլ կազմերին առաջադրվող պահանջները—ուզո՛ւմ ես քո տեղում լինել ողտակար և քո ստորադրյալների համար պիտանի, ուզո՛ւմ ես ազնվորեն ծառայել քո ժողովրդին և լենինի—Ստալինի գործին, ուզո՛ւմ ես լինել իսկական բուլշեիկ լենինյան,—սովորիր, շատ սովորիր, անընդհատ կատարելագործվիր, անդիր իմացիր քո մասնագիտութիւնը, տյապեա քեզ հանձնարարված գործը գլուխ չես բերի, կխախտադատվես ստորադրյալներիդ առաջ, իսկ վոր գլխավորն ե, անպայման յեղիր քաղաքականապես դրապետ, բուլշեիկներն ակտիվ, յեղիր վոչ միայն լավ, անպայման լավ մասնագետ, յեթե չես կարող լինել գերազանց, բայց յեղիր սոցիալիստական պետութեան նույնքան լավ, քաղաքականապես կոպիտ քաղաքացի, նրա ողտակար կառուցողը: Այս պահանջները կարմիր

Բանակի ամբողջ անձնակազմի կողմից կատարվում են, ղեկավարաբար, վոչ միշտ ճշգրտորեն, սակայն կազմերի ուսուցման և մարքս-լենինյան դաստիարակութեան դժուր ԲԳԿԻ—ում կատարվում ե մեծ աշխատանք և հաջողութեամբ:

Կարմիր Բանակի հրամանատարներ ու ղանադան մասնագետներ պատրաստելու համար, այսինքն՝ ամեն մասնագիտութեան մեր կարմիր սպաների կորպուսի կազմերի համալրման համար մենք ունենք վոչ վատ դործող դպրոցական ցանց:

Շամաքային 63 ուսումնարանները, վորոնցում սովորում են մեր տասնյակ-հազարավոր սքանչելի խորհրդային յերիտասարդները, ամեն տարի բանակին տալիս են հազարավոր լավ սովորած, քաղաքականապես դրապետ և լենինի—Ստալինի կուսակցութեանը նվիրված յերիտասարդ հրամանատարներ—լեյտենանտներ:

Ավիացիոն կազմերը համալրվում են հատուկ թռիչքային և թռիչքային-տեխնիկական 32 դպրոցներից: Այդ դպրոցներում սովորելու համար կուսակցութիւնը և կոմ-յերիտմիտութիւնը տալիս են իրենց լավագույն սաներին, թվով ավելի քան յերկու տասնյակ հազար, վորտեղ նրանք սովորում են դառնալու ապագա կարմիր ողաջուններ, շտուրմաններ և ավիացիոն մասնագետներ: Այդ ավիո-դպրոցներում այնպես, ինչպես և մյուս ուղղական դպրոցներում, բացի հատուկ ծրագրից նաև անցնում են հասարակական-քաղաքական ցիկլեր:

Դպրոցներում սովորող կոնստիդենտները ընդհանուր աճումը 5 տարվա ընթացքում ավելացել ե հետվյալ կերպ. ցամաքային դպրոցներում—117,8%-ով.

ուղիմա-քաղաքական դպրոցներում՝ առանձին, ոսվորողների կոնստիդենտն ոճել ե 273,3%-ով.

Ողային Նավատորմի դպրոցների կոնստիդենտներն աճել են 187%-ով:

Հրամանատարական կազմի դպրոցները կարմիր Բանակին տալիս են լավ պատրաստված հրամանատարներ. դա հատկապես վերաբերում ե վերջին տարիներին, յերբ հրա-

մանատարական դպրոցները համարյա 100%-ով կոմպլեկտավորվում են լրիվ ու մասամբ վաշ-լրիվ միջնակարգ կրթություն ունեցող մարդկանցով:

Սակայն բացի այդ սպայական կադրերից, բանակին հարկավոր են, այն ել մեծ քանակությամբ, բարձր վերակազմավորում ունեցող, լրիվ բարձրագույն կրթությամբ հրամանատարներ ու զանազան մասնագետներ:

Սյդ նպատակի համար ԲԳԿԻ-ն ունի 14 ռազմական ակադեմիաներ և 6 ռազմական մասնադիտական ֆակուլտետներ՝ քաղաքացիական բուհերին կից, մշտապես սովորող հրամանատարներին, պետերին, քաղաշխատողներին, ինժեներներին, բժիշկներին և այլոց յերկու տասնյակ հազարի սահմաններն անցնող ընդհանուր տարրողությամբ:

Դա ամեն տարի բանակին տալիս է հարկավոր քանակությամբ բարձր արտրաստույթյան տեր, իրենց մեծամասնությամբ ինչպես հարկն է կրթված հրամանատարներ, կոմիսարներ, զանազան մասնագիտությամբ ինժեներներ, բժիշկներ, տնտեսավարներ և այլն:

Բացի դրանից, ռազմական ակադեմիաներին կից գոյություն ունեն այդ ակադեմիաների ծրագրերով պարապող յերեկոյան ու հեռակա դասընթացներ, վորտեղ սովորում են բանակի մինչև մեկ ու կես տասնյակ հազար հրամանատարներ ու պետկազմ:

Յես վոչինչ չապացի կրտսեր հրամանատարական կազմի կիսամյա ու միամյա ժամկետով ուսուցման ղինվորական դպրոցների ու դասընթացների մասին, վորոնցից կարմիր Բանակն ամեն տարի բաց է թողնում մի քանի հարյուր հազար մարդ:

Ձինվորական դպրոցները հսկայական և նշանակալից դեր են խաղում բանակի կյանքում: Նրանք բանակին տալիս են կրտսեր հրամանատար, վորը ռազմական կազմակերպության հիմքն է հանդիսանում, կարմիր-բանակայինների առաջին ու ամենամերձավոր պետը, հրամանատար, վորը մըշտապես ու շարունակ բաժանում է շարքային մարտիկներին

հետ ռազմական կյանքի բոլոր ուրախություններն ու դժվարությունները ինչպես խաղաղ, այնպես ել մարտական իրադրության մեջ: Կրտսեր հրամանատարները հիմնային կովեցին խասան լճի շրջանում, նրանք բարձր պահեցին մեր կարմիր Բանակի մարտական դրոշը, նրանց կհիշի լիտիացած թշնամին: (Բուռն ծափահարություններ: Բոլոր դելեգատները վոտի յեմ կանգնում և հռոնկայս վողջումում են գեկուցողին: Բացակայություններ՝ «Կեցցե՛ Կարմիր Բանակը»):

Պահեստի կադրերի մասին: Վորքան ել խաղաղ ժամանակ մեծ լինեն բանակի կադրերը, դրանք անբավարար են պատերազմի ժամանակվա բանակը լիովին ապահովելու համար: Ուստի հարկ է լինում մեծ աշխատանք կատարել պահեստի հրամանատարական-քաղաքական ու պետկազմի կադրերի վորակը կուտակելու և պատշաճ մակարդակի վրա պահելու ուղղությամբ:

Պատերազմի ժամանակվա բանակը հրամանատարական կազմով բավարարելու հարցերն ամենադժվար հարցերն են կապիտալիստական յերկրների բոլոր բանակների համար: Մեզ համար այդպիսի դժվարություններ գոյություն չունեն: Պատերազմի ժամանակվա բանակը հրամանատարական ու պետկազմով կոմպլեկտավորելու և հետագա համալրման հարցերը հիմնականում և ղլխավորապես մենք արդեն լուծել ենք:

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ-ԿՈՒՆՏՈՒՐԱԿԱՆ ՎԷՃԱԿԸ

Մեր շարքային մարտիկների նյութական դրությունը ղտնվում է բարձր մակարդակի վրա: Մնունդը, հագուստը, բնակարաններում տեղավորելը կարմիր-բանակայինի կենցաղի այս և այլ բոլոր հարցերը յերել են ու միշտ մնում են կարեւորագույն հարցեր, վորոնցով մշտապես ղրաղվում է ամբողջ հրամանատարական, կոմիտարական ու քաղաքական կազմը:

Պետկազմի նյութական դրությունը՝ ամբողջությամբ

վերջրած, անցած Հինգ տարվա ընթացքում խիստ փոխվել է:

Աշխատավարձը միջին հաշվով ամբողջ հրամանատարական, կոմիտարական, քաղաքական ու այլ պետկազմի համար աճել է 286%-ով:

Ռուսիի գրաւթմերի ամբումն ըստ երմնակամ պաշտոնների (ուսրլիմերով)

	1934 թ.	1939 թ.	Աճումը %/օրով
Գրառակի հրամանատար	260	625	240%
Վաշակի հրամանատար	285	750	263%
Գրաւարտակի հրամանատար	335	850	254%
Գնդի հրամանատար	400	1200	300%
Գրվիզիայի հրամանատար	475	1800	337%
Կորպուսի հրամանատար	550	2000	364%

Ութնդ չափով աճել են Կարմիր Բանակի կուլտուրական սպասարկման միջոցները, վորն, իհարկե, ամենաոգտավետ կերպով է անդրադառնում մարտիկների և բանակի ամբողջ կազմի կուլտուրականության աճման վրա:

Այսպես, որինակ, 1934 թվին մենք ունեյինք 15.091 լենինյան անկյուն, 1939 թվին ունենք 26.435 լենինյան անկյուն:

Համապատասխանորեն՝ աւումբներ յեղել են 1336, այժմ ունենք 1900:

Կարմիր Բանակի տներ՝ 1934 թվին յեղած 142-ի փոխախարենն այժմ ունենք 267:

Զգալիորեն աճել է ռադիո-հանդույցները, կինո-սարքավորումների, չարժական կլինտների և այլ ցանցը: Բաւական է առել, վոր բանակն ունի 350.000 հենց միայն ռադիո-կետեր:

Բանլորա-Գյուղացիական Կարմիր Բանակի դրադարանային Փոնդը ներկայումս կազմում է 25 միլիոն դիրք:

ԲԳԿԻ անձնակազմի ամեն օր ստանում է 1.725.000

թերթ, ինչպես նաև կանոնաւոր կերպով կարդում են 471.500 ժուռնալ:

Կուլտուր-լուսավորական աշխատանքի վրա այժմ դրամ ծախսւում է 230 միլիոն ուսրլի՝ 1934 թվի 72 միլիոնի փոխարեն:

Կարմիր Բանակի կուլտուրական սպասարկման ուղղությամբ մեծ է ոգտակար աշխատանք և կատարել և կատարում է Արվեստի աշխատողների միությունը: Ամբողջ թատրոններ, արվեստի աշխատողների առանձին բրիգադներ, լավագույն յերաժիշտներ, դերասաններ, յերգիչներ և այլն, հաճույքով զնում են բանակ, իրենց տաղանդաւոր վարպետությամբ: Գիտնականները, տեխնիկները, ինժեներները և ամեն տեսակ մասնագետները նույնպես մեծ ծաւայություն են մատուցում Կարմիր Բանակին՝ իրենց դասախոսություններով, մեր մարտիկներին, հրամանատարների ու պետերի մշտական սպասարկմամբ, վորի համար Կարմիր Բանակն իր բարեկամներին մշտապես պարդեատրում է չորհակալությամբ և սիրով:

ՊԱՋԸ-ԱՎԻԱԲԻՍԸ ՅԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԱՅԼ ԿԱԶ-ՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Յես անհրաժեշտ եմ համարում մի քանի խոք ասել Պաջը-աւիաքիմի և հասարակական այլ կազմակերպությունների մասին:

Պաջը-աւիաքիմը հասարակական մաստայական կամավոր կազմակերպություն է, տանում է մեծ ու ոգտակար աշխատանք: Այս կազմակերպությունը կոչւած է պատրաստելու բանլորներին, ծրայողներին, ինտելիկենցիային, սովորողներին և կոլտնտեսականներին՝ հողուտ պետության պաշտպանության: Միաժամանակ Պաջը-աւիաքիմն ոգնում է Կարմիր Բանակին դանադան ոքղմական մասնագետությունների կադրերի պատրաստման նախնական «սե» ուղտտանքի ասպարեզում:

Ամենայն հարգանքով վերաբերւելով դեպի Պաջը-

ավիաքիմի աշխատողները, մանավանդ այն ակտիվիստ-
կամավորները, վորոնք ինչպես հարկն են, վորպես խորհրդ-
դային պետութեան իսկական հայրենասերներ, իրենց ուժե-
րից քիչ մաս չեն նվիրում յերկրի սրաշտպանութեան շահե-
րին ծառայելու համար, յես պետք են ասեմ, վոր Պաշը-
ավիաքիմը կարող եր տալ աշխատանքի շատ ավելի մեծ ար-
դյունք, վոր մենք անում ենք վո'չ այն ամենը, վորպեսզի այդ
հիմնալի կազմակերպութեան ինչպես հարկն են լիովին ող-
տադործվի: Մենք կարող ենք և պարտավոր ենք ամենամոտ
ժամանակում անել ամեն ինչ, վորպեսզի Պաշը-ավիաքիմն
իր կազմակերպութեան նիստեմում ընդգրկի բոլոր
Փարբիկաներն ու գործարանները, ձեռնարկութեանները,
հիմնարկները, ուսումնական հաստատութեաններն ու կոլ-
տեսեսութեանները: Հարկավոր են գործն այնպես ղեկել, վոր
Պաշը-ավիաքիմի աշխատանքն ըստ ելութեան դառնա հասա-
րակական-մասսայական աշխատանք, վոր ընկերութեան
յուրաքանչյուր անդամ տեսնի այն գործի ոգտակարութեանն
ու անհրաժեշտութեանը, վորով Պաշը-ավիաքիմն դադ-
վում են:

Մենք ունենք այնպիսի սրաշտպանական կազմակերպու-
թյուններ, ինչպես Կարմիր Սաչի և Կարմիր Մահիկի ընկե-
րութեանները: Դրանք, դժբախտաբար, քիչ ժողովրդակա-
նութեան են վայելում: Դրա հետ միասին, նրանց աշխա-
տանքը ժամանակին վատ չի յեղել և կարող են դառնալ կա-
րեոր ու լավ, յեթե կուսկազմակերպութեանները տեղեւոր
թեկուղ յերբեմն մի փոքր ուշադրութեան հատկացնեն
նրանց:

Հարկավոր են հիշել, վոր Փաշխտական, և վո'չ միայն
Փաշխտական, պետութեանները ներկայումս ունեն մեծ
թիով հատուկ սրաշտպանական կազմակերպութեաններ,
վորոնք, կառուցված լինելով ուղղական տիպով, հանդի-
սանում են չափազանց լուրջ եֆեկտավոր տարր իրեն լրա-
ցում նրանց կանոնավոր բանակների:

Մենք չենք կարող, իրավունք չունենք հետ մնալու մեր
քաղաքները, Փարբիկաները, գործարաններն ու կոլտոտե-

սութեանները, ժողովրդի կյանքն ու ունեցվածքը թշնամի-
ների հնարավոր հարձակումներից սրաշտպանելու նպատա-
կով մեր բնակչութեանը կազմակերպելու գործում:

Ընկերներ: Յես կանգ չեմ առնում պետական այնպիսի
մի մեծ կազմակերպութեան վրա, ինչպիսին են Գաղաքացիա-
կան Ուղային Նավատորմը, վորը պատերազմի դեպքում ամ-
բողջապես կսպասարկի սրաշտպանութեան կարիքները: Նրա
դուրեւ կանգնած են Խորհրդային Միութեան Հերոս Ընկ. Մո-
լոկովը, վորը մշտապես սերտ կապ են պահպանում Կարմիր
Բանակի հետ և անում են այն ամենը, ինչ անհրաժեշտ են,
վորպեսզի Գաղաքացիական Ուղային Նավատորմն ամրա-
պնդվի, դարձանա և ընդունակ լինի հարկավոր ժամանակ
աջակցութեան ցույց տալու Ռազմա-Ուղային Նավատորմի
մարտական ուժերին՝ Հայրենիքի սրաշտպանութեան գործում:

ԿԱՐՄԻ ԲԱՆԱԿԻ ՔԱՆԱՔԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Կարմիր Բանակն իրենից ներկայացնում են հատուկ,
ճարդկութեան պատմութեան մեջ դեռ յերբեք չտեսնված
բանակ: Այն ստեղծել են ժողովուրդը, վորն առաջին անգամ
հաղթեց իր թշնամիներին՝ իր սոցիալական ազատագրման
համար մղվող պայքարում:

Ընկեր Ստալինի հետեյալ բառերը վորոշում են մեր
բանակի առանձնահատկութեանները.

«Մեր Կարմիր Բանակի առաջին և հիմնական առանձ-
նահատկութեանը, — ասում են ընկեր Ստալինը, — կայանում
են նրանում, վոր նա ազատագրված բանվորների ու դյու-
ղացիների բանակն են, նա Հոկտեմբերյան հեղափոխու-
թեան բանակն են, պրոլետարիատի դիկտատուրայի բա-
նակը...»

Մեր Կարմիր Բանակի յերկրորդ առանձնահատկու-
թեանը կայանում են նրանում, վոր նա, մեր բանակը, հան-
դիսանում են մեր յերկրի ժողովուրդների յեղբայրութեան
բանակ, մեր յերկրի ճնշված ժողովուրդների ազատագրման

բանակ, մեր յերկրի ժողովուրդների ազատութեան ու անկախութեան պաշտպանութեան բանակ...

Վերջապես, Կարմիր Բանակի յերրորդ առանձնահատկութիւնը: Այդ առանձնահատկութիւնը կայանում է մեր ամբողջ Կարմիր Բանակը թափանցող՝ ինտերնացիոնալիզմի մոգու մեջ, ինտերնացիոնալիզմի զգացմունքների մեջ»: (Ստալին):

Մեր Կարմիր Բանակի առանձնահատկութիւնների այս ստալինյան բնորոշումը ղեկավար օկղբունք է հանդիսանում Կարմիր Բանակում կատարվող կուսակցական-դաստիարակչական ու քաղաքական ամբողջ աշխատանքի մեջ: Հենց այս յերեք դուրսիցների վրա յե խաբսիվում մարտիկների, հրամանատարների և պետկազմի քաղաքական ու բարոյական կյանքը:

Կարմիր Բանակը, ինչպես և ամբողջ խորհրդային ժողովուրդը, ապրում է դաստիարակվում է Մարքսի—Ենգելսի—Լենինի—Ստալինի ուսմունքի հիման վրա: Բանակն ունի հատուկ քաղաքական սպարաւոր: Կուսակցական և կոմյունիստական հզոր կազմակերպութիւնների կողքին, Կարմիր բանակի քաղաքատնային ու ռազմային, վորի վրա պարտակաւորութիւն է ընկնում հոգ տանելու մարտիկներին, հրամանատարների ու բանակի ամբողջ անձնակազմի քաղաքական դիտակցութեան մշտական ու անընդհատ աճման մասին: Զինվորական կոմիսարների, քաղղեկների և այլ քաղաշխատողների վրա կուսակցութիւնը դրել է չափազանց պատասխանատու խնդիր՝ բանակի և առաջին հերթին անկուսակցական կարմիր-բանակայինների, հրամանատարների և պետների սպասարկումը քաղաքական տեսակետից:

Կարմիր Բանակի զինվորական կոմիսարի դերն այդ աշխատանքում հսկայական է: Զինվորական կոմիսարը պարտավոր է հոգ տանել, վորպեսզի իրենք՝ քաղղեկները միշտ լավ բնորոշված լինեն, քաղաշխատողները համապատասխանեն իրենց բարձր կոչմանը, վորպեսզի քաղաշխատողների մարքս-լենինյան քաղաքական գրագիտութիւնը

և ընդհանուր կուլտուրական մտահորիզոնը միշտ լինի հարկ յեղած բարձրութեան վրա: Մի խոսքով, զինվորական կոմիսարն ամենից առաջ պետք է կարողանա կազմակերպել քաղղեկանները, քաղաշխատողներին, իսկ նրանց միջոցով՝ նրանց մասնակցութեամբ ու պատասխանատվութեամբ նուե ամբողջ քաղաշխատանքը:

Բայց սա զինվորական կոմիսարի աշխատանքի միայն մի մասն է, ճիշտ է, կարեւորագույն մասը: Զինվորական կոմիսարը բանակի ամենապատասխանատու դեմքն է: Զինվորական կոմիսարը քաղաքացիական պատերազմի ժամանակաշրջանում բացառիկ կարեւոր ու պատասխանատու դեր էր խաղում: «Առանց զինկոմի մենք չէինք ունենա Կարմիր բանակ»,—ասել է Լենինը: Զինվորական կոմիսարը ներկայումս ել, յերբ բանակը զինված է բաղմապիսի, վորակյալ մարտական և ոժանդակ տեխնիկայով, յերբ բանակը դարձել է ամենաբարդ մի ուղանիք, յերբ հրամանատարն իր ժամանակի մեծ մասը պարտավոր է նվիրել մարտական ու մասնագիտական ուսուցման գործին,—պատասխանատու և կարեւոր դեր է խաղում: Հրամանատարը և զինվորական կոմիսարը միասնական ամբողջութիւն են ներկայացնում զորամասի մարտական ու քաղաքական ուսուցումը և դաստիարակութիւնը ղեկավարելու գործում: Նրանք յերկուսով ել պատասխանատու յեն զորամասի մարտական, քաղաքական-բարոյական, տնտեսական, կենցաղատական, քաղաքական-բարոյական, տնտեսական, կենցաղատական և այլ վիճակի համար: Նրանք յերկուսով ել—հրամանատար և զինվորական կոմիսարը—մարտի պիտի տանեն իրենց զորամասը, միավորումը: Ուստի անհրաժեշտ է, յլրացումն մնացած բոլորի, նաեւ համառ աշխատանք կատարել Կարմիր Բանակի յուրաքանչյուր հրամանատարի, կոմիսարի և պետի մեջ դաստիարակելու հրամանատարական ու կամքի հատկութիւններ:

Այդ աշխատանքի համար հատուկ պատասխանատվութիւն է դրվում զինվորական կոմիսարի վրա:

Բանակի քաղաքական ապարատը, այսինքն՝ բոլոր մասնագիտութիւնների զինվորական կոմիսարները, քաղղեկներն

ու քաղաշխատողները XVII և XVIII Համադումարներին միջև ընկած ժամանակաշրջանում իր կազմի տեսակետից խիստ աճել է: Առ 1-ին հունվարի 1934 թվի կար ընդամենը 15 հազար քաղաշխատող, իսկ ներկայումս բանակին ունի 34 հազար քաղաշխատող, աճում 126%-ով:

Մասնիչ, լրտեսական ու դավաճանական սարքերից Կարմիր Բանակը զտելու և հենց քաղապարտը նույն այդ նեխած դավաճանական դարձանքից մաքրելու կապակցությամբ քաղապարտի և առաջին հերթին զինվորական կոմիսարների դերն ու խնդիրներն զգալիորեն բարձրացան: Աճեց նաև ամբողջ քաղկապի պատասխանատվությունը իր աշխատանքի համար:

Կարմիր Բանակի քաղաքական կազմը վերջին տարիների ընթացքում զգալիորեն նորոգվեց: Այդ ժամանակվա ընթացքում ներքևից զանազան պատասխանատու պաշտոններին առաջ քաշվեցին հազարավոր յերիտասարդ հիանալի մարդիկ, մեր կուսակցության անդամներ, ազնիվ, նվիրված և ընդունակ աշխատողներ:

Դրանք բանակային կուսակցական կազմակերպության լավագույն մարդիկն են, դրանք այն ակտիվիստներն են, վրոնք անսահման նվիրված լինելով Լենինի—Ստալինի գործին, վերջին յերկու—յերեք տարվա ընթացքում իրենց ցույց են տվել վորպես իսկական կուսակցականներ, կուսակցության շարքերի անաղարտության համար, Կարմիր Բանակի ամբողջության համար պայքարողներ: Այդ նրանք են, վոր ամբողջ կուսակցական կազմակերպության հետ միասին, ազնիվ անկուսակցական կարմիր—բանակայինների, հրամանատարների ու պետերի ամբողջ մասսայի աջակցությամբ, բանակը յերկաթե ավելով մաքրեցին դավաճանությունից ու աղետղությունից, ներկայումս բանակը դարձնելով ե՛լ ավելի ամուր, քաղաքականապես ե՛լ ավելի միաձույլ, քան անցյալում յերբեիցե: Այդ քաղաշխատողները, բանակի ամբողջ կուսակցական ու կոմյերիտիության ակտիվի հետ միասին քաղաքական—դատարարական մեծ աշխատանք են կատարում մեր բանակի քաղաքական մակար-

դակը բարձրացնելու ուղղությամբ, նպատակ ունենալով կանխել վոչ միայն մատնություն ու դավաճանություն տարերի, այլև ամեն տեսակ թերահավատների, նվացողների ու այլ աղբի յերեսն դալը բանակում, աղբ, վորից վերջին հաշվով ծնունդ են առնում և չեն կարող չաճել իսկական դավաճաններ ու մեր դասակարգային թշնամիների դործակալներ:

Բանակի քաղորդաններն իրենց աշխատանքի մեջ ներկայումս ստացել են այնպիսի մի սքանչելի ձեռնարկ, ինչպես «Համկ(բ)կ պատմություն համառոտ դասընթացը»: Այդ հիանալի դասաղիքը դարձել է վոչ միայն քաղաշխատողների, հրամանատարների ու պետերի սեղանի դիրքը, այլև նա դարձել է մեր կարմիր—բանակայինների քաղաքական դատարարակության անհրաժեշտ ու մշտական ուղեցույց:

Քաղաքատիրակազմական աշխատանքը Կարմիր Բանակում ընդգրկում է մարտիկների, հրամանատարների և վոչ անձնակազմի ամբողջ մասսան: Բանակի բազմահազար կոմյերիտիությունը քաղորդանները բոլոր նախաձեռնություններին լավագույն ողնակնն ու կիրառողն է հանդիսանում մարտիկների ու պետկազմի ամբողջ անկուսակցական մասսայի սպասարկման դործում:

ԲԱՆՎՈՐԱ-ԳՅՈՒՂԱՑԻԱԿԱՆ ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ՄԱՐՏԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆԸ

Չորքի բոլոր տեսակները, սկսած հետեակից և վերջացրած տեխնիկական դորքերով, ապահովված են իրենց դործը կատարելապես իմացող համապատասխան հրամանատարական—քաղաքական կադրերով:

Անցած 1937—38 թ. թ. մարտական պատրաստության հաջողություններն զգալի աճում տվին չորքի մարտական, տեխնիկական ու տակտիկական ուսուցման բոլոր հանվածների գծով:

Հրաձիգ գորամասերի տակտիկական ու կրակային

պատրաստութիւնը, չնայած զորքի այդ տեսակի զգալի բարդացմանը բոլոր տեսակետներէց, կանգնած է համապատասխան բարձրութեան վրա: Սակայն հետեակի հրամանատարները, կոմիսարներն ու քաղաշխատողները պետք է ավելի շատ ու ավելի համառորեն աշխատեն հրաձգային զործն եւ ավելի լավ հիմքերի վրա դնելու համար:

Կարմիր Բանակը միշտ աչքի յէ ընկել իր սնայակերներով և հրացանից ու զնդացրից կրակող հիւանալի հրաձիգներով, նա այսուհետեւ եւ իր այդ արմատը կբազմապատկի ու կկատարելագործի, կանդ չառնելով ձեռք բերվածի վրա: Հարկավոր է եւ ավելի համառորեն աշխատել մեր հրաձիգ զորքերը տակտիկական ու կրակային տեսակետից եւ ավելի հիմնավորապէս պատրաստելու, շտաբների, զնդերի, զինվորականների և կորպուսների պատրաստականութիւնը բարձրացնելու համար: Շարունակել համառորեն աշխատել զորքի այլ տեսակների հետ հրաձիգ զորքերի փոխզործողութեան ուսուցումը բարձրացնելու համար:

Կարմիր հեծելազորը մարտական պատրաստութեան զործում միշտ կանգնած է յեղել մեծ բարձրութեան վրա և ներկայումս հեծյալ զորամասերը կարող են ծառայել կադմակերպւածութեան և մարտական ուսուցման որինակ: Մեր հեծյալներն իրենց հեծելազորային հատուկ պատրաստութիւնը հմտորեն զուգակցում են մեխանիզացիայի յենթարկված իրենց մարտական միջոցների հետ: Մարտական իրադրութեան մեջ, թշնամիների դեմ հմուտ ու անողորմ մարտերում ժամանակակից կարմիր հեծելազորը դեռ ցույց կտա մարտական բարձր արվեստի որինակներ:

Հրետանու մարտական պատրաստութիւնը, վոր մեղանում շատ կա զորքի բոլոր տեսակների մեջ, կանգնած է բարձր մակարդակի վրա: Մինչդեռ ժամանակակից հրետանին խիստ կերպով տարբերվում է նույնիսկ վոչ այնքան հեռու անցյալի հրետանուց, վորի կապակցութեամբ նրա տիրապետումը բարդացել է: Բարդացել է նաև հրետանու մարտական փոխզործողութիւնը զորքի մյուս տեսակների

հետ: Խորհրդային հրետավորները, ինչպես և կարմիր հեծյալները, միշտ սիրել են իրենց զործը, լավ են իմացել այն և մեծ արդշունքների յեն հասել մարտական ու տակտիկական պատրաստութեան մեջ: Ներկայումս մեր բոլոր տեսակների հրետանին, նրա կարմիր-բանակայինները, հրամանատարները, կոմիսարները լավ պատրաստված են և կարող են կատարել մարտական ամեն մի խնդիր, վոր կդրվի նրա առջև:

Վատ չեն աշխատում մեր պանծալի տանկիստները: Կան ամբողջ տանկային զորամասեր ու միավորումներ, վորոնց մարտական պատրաստութիւնը շատ բարձր է դնահատվում: Ընդհանուր առմամբ բոլոր տանկային զորքերը լավ են կազմված, ինչպես կրակային, այնպես և տակտիկական տեսակետից վոչ վատ պատրաստված: Ամեն բնույթի մարտական խնդիրներ զորքի այդ տեսակն անսպասանորեն միշտ կկատարի, քանի վոր նրանց շարքային, հրամանատարական, կոմիսարական ու քաղաքական կազմը լավ է պատրաստված և իր դործը դիտե սքանչելիորեն: (Ուրախ աշխուժութիւնը դահլիճում):

Վատ չեն պատրաստված մասնագիտական զորքերը՝ կապը, ինժեներները, քիմիկոսները, յերկաթուղայինները և այլն: Մեծաքանակ չլինելով, ունենալով հիանալիորեն կազմված կադրեր, այդ զորքերը, իբրև կանոն, միշտ լավ են պատրաստված մասնագիտական ու տակտիկական տեսակետից:

Վերջապէս, միքանի խոսք Պաղմա-Ողային Ուժերի մարտական պատրաստութեան մասին: Մեր ավիացիան այժմ ներկայացնում է զորքի չափազանց բարդ տեսակ: Նրա մարտական պատրաստութիւնը սլահանջում է մեծ դիտելիքներ, հմտութիւն և լարվածութիւն հրամանատարներին, զինկոմների, քաղաշխատողներին, ինժեներա-տեխնիկական և ամբողջ անձնական կազմի կողմից:

Բացի մնացած ամեն ինչից, ավիացիան իր մարտական պատրաստութեան մեջ միշտ վորոչ չափով կախված է ոգե-

րեութաբանական պայմաններից: Այնուամենայնիվ, մեր թուիչքային և այլ կազմի հիանալի կազրերի շնորհիվ Կարմիր ավիացիան իր մասնագիտական ու տակտիկական պատրաստությամբ կանդնած է բարձր մակարդակի վրա: Սա բազմիցս ստուգվել է դործնականում (աղմկալից ծափահարություններ): Ամբողջ Կարմիր Բանակի համագործակցական պատրաստությունը հրամանատարություն հիմնական խնդիրն է հանդիսանում, և այն վատ չի դրված:

Վոր մեր Կարմիր Բանակը վատ չի պատրաստված, յերեւում է նույնիսկ մեր թշնամիների արտահայտած կարծիքներից, վրոնք, ինչպես յես արդեն ասացի, անչըհահայաց կերպով և ժամանակից շուտ փորձում էյին մի կտոր զավթել խորհրդային տերիտորիայից:

Սպանված յապոնական սպաների հուշատետրերում, ի միջի այլոց, կան հետևյալ գրանցումները.

1. 75-րդ հետևակ զնդի դամարտակի հրամանատար մայոր Խիրաբարին իր հուշատետրում գրում է.

«Մենք շատ տուժեցինք խորհրդային տանկերից: Նրանք ոգտադործում էյին տեղանքը, հասնելով մոտիկ տարածություն և կրակ բաց անելով: Կրակը սարսափելի յեր և շատ դիպուկ: Հարմարվելով տեղանքին, խորհրդային տանկերը հաճախ կրակը վարելու համար դուրս էյին հանում միայն թնդանոթային աշտարակները: Մեր զնդակոծումը բավականաչափ դործուն չեր: Յերք տանկերն ընկնում էյին մեր հրետանային կրակի տակ, սպա տանկ վարողները հաճախ դուրս էյին ցատկում տանկից և թաղնվում տեղանքի ծալքերի մեջ, մինչև վոր մեր կրակը վոխադրվում եր այլ ուղղությամբ:

Հաճախ անձնակազմերը տանկերից դուրս էյին հանում զնդացիները և դիպուկ կրակ բացում մեր վրնվորների վրա, իսկ այնուհետև նորից նստում էյին տանկերը»:

2. Մայոր Նականա (75-րդ հետևակ զնդի 1-ին դամարտակի հրամանատար), (հուշատետր).

«Արդեն յերկրորդ օրն է, ինչ մենք նստած ենք խրամատներում, իսկ խորհրդային բանակն ակտիվություն է

ցուցաբերում: Մերթ անցնում է հարձակման և արագ կերպով՝ պաշտպանություն: Դժվար է զլուխ դուրս հանելը: Առաջ մեզ ասում էյին, թե դա ուժեղ բանակ չէ, բայց յերբ մենք ընդհարվեցինք ռադմանակատում, ապա յես տեսնում եմ, վոր այդ մոլորություն եր: Կարմիր զորքերը հաճախ կրկնում էյին կատաղի դրոհները:

Յերեկ առավոտյան յերրորդ վաշտում կար 137 մարդ, այսօր մնացել է 50, և այն արդեն վերածել են մեկ դասակի:

Հուլիսի 31-ի առավոտյան լուսադեմին մենք 1-ին վաշտով դրոհեցինք Սյացաոֆին բարձունքը: Հակառակորդի 14 զինվոր 5 ժամվա ընթացքում համառորեն կասեցնում էյին մեր առաջին վաշտի դրոհը, պատճառելով նրան մեծ պարտություններ և հաջողվեց նրանց շարքից դուրս մղել ձեռնամարտից ու սվինամարտից հետո միայն»:

3. Յապոնական բանակի պորուչիկ Կոֆուենդոն. (75-րդ հետևակ զնդի 11-րդ վաշտ) հուշատետրի մեջ նշել է.

«Կարմիրները լավ են ոգտադործում հրաձիգ զենքի բոլոր տեսակները—և՛ հրացանները, և՛ ձեռքի ու հաստոցավոր զնդացիները: Մենք մեծ կորուսաներ կրեցինք դիպուկ կրակից, յերբ հրացանային հրաձիգությունը տեղի յեր ունենում նույնիսկ 900—1000 մետրի վրա: Խորհրդային անյպերները լավ են քողարկվում, հմտորեն ոգտադործում են տեղանքը: Հավաքվում են 3—4-ական զինվոր և, անմիջապես խրամատավորվելով, դերդիպուկ կրակ են վարում մեր ամբողջ դասավորության դեմ, մեծ վնաս են պատճառում: Կան շատ սպանվածներ ու վիրավորներ»:

Ահա՛, ընկերներ, թերեւ աչառու, բայց այլ տեսակետից, մեր զորամասերի մարտական սրատրաստության հատկությունները նվաղեցնելու տեսակետից մի վկայություն այն բանի, վոր մեր հրամանատարներն ու քաղաշխատողներն իդուր չեն ուտում խորհրդային հացը, նրանք, ինչպես տեսնում եք, «վորոչ բան» անում են և համում են վորոչ հաջողությունների (ծափահարություններ):

Կարմիր Բանակը յեղել է և հանդիսանում է մեր կուսակցութեան Կենտրոնական Կոմիտեյի, Բանվորա-Գյուղացիական Կառավարութեան և անձամբ ընկեր Ստալինի հաւանքով հողածութեան առարկան։ Ստալինյան յերկու հընգամյալներէ կատարման հետեանքով, վորոնք տվին մեր ինդուստրիայի և ամբողջ սոցիալիստական տնտեսութեան վիթխարի աճում, մեր բանակն անընդհատ աճել է և կատարելագործվել։

Յեա բավականաչափ մանրամասն կանգ առա մեր բանակի ժամանակակից սպառազինման և տեխնիկական հագեցման հարցերի վրա։ Յեա խոսեցի այն փոփոխութեաների մասին, վոր այդ բնագավառում կատարվել են վերջին հինգ տարւա ընթացքում, վորոնք մեր բանակը դարձրին տեխնիկապես սոյնքան սպառազինված ու սարքավորված, իսկ կադրերը և անձնակազմն ամբողջութեամբ այնքան սպարաւաստված, վոր այժմ խորհրդային ժողովրդի համար սարսափելի չեն թշնամիների վոչ մի տեսակ դաւեր։ Նա կարող է հանդիստ կատարել իր մեծ, սոցիալիստական գործը՝ իրակատար համոզված, վոր նրա Հայրենիքը—Խորհրդային պետութիւնը—սպաշտարանւում է Կարմիր Բանակի և Ռազմա-Մովային Կարմիր Նավատորմի հզոր ուժով։

Ձի կարելի չնորհակալութեան մի քանի խոսք չասել մեր սոցիալիստական գործարանների բանվորներին, ինժեներներին, տեխնիկներին ու ծառայողներին, և հատկապես կուսակցական ու կոմյերիտմիութեան կազմակերպութեաններին, վորոնք մաքրվելով դավաճաններից, ժողովրդի թշնամիներից, շատ աշխատանք կատարեցին Կարմիր Բանակը և Ռազմա-Մովային Նավատորմը ժամանակակից մարտական տեխնիկայով հագեցնելու համար, մեր յերկրի սպաշտարանական հզորութիւնն ուժեղացնելու համար։ Աճել են մեր արդյունաբերութեան մեծ թվով վոչ միայն առանձին հիւսնայի մարդիկ, այլև այժմ արդեն քիչ չկան այնպիսի գիղանտ ձեռնարկութիւններ, վորոնց աշխատանքը Կուսակցութեան և Կառավարութեան կողմից նշված է Խորհրդային Միութեան բարձրագույն սարգէններով։

Պաշտպանութեան համար շատ և ոգտավետ աշխատանք է կատարել ընկ. Մ. Մ. Կազանովիչը, վորը գլխավորում էր Պաշտպանութեան արդյունաբերութեան նախկին Ժողկոմատը։ Նրան լավ ելին ոգնում ընկերներ Վաննիկովը, Թեմսյանը և մեր կուսակցութեան մի ամբողջ շարք հիւսնայի մարդիկ ու սոցիալիստական ինդուստրիայի անկուսակցական բուլչիկ-աշխատողներ։ Յեա առաջարկում եմ, ընկերներ, վողջունել նրանց։

(Ի պատասխան ընկ. Վորոշիլովի այս բառերի, համագումարի դելեգատները վոտի կանգնած սարքում են բռնում ովացիա)։

ԿԱՐՄԻՐ ԲԱՆԱԿԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՅԵՎ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ձորերի մարտական գործունեւթեան մեջ քաղաքաւրան և բարոյական Փակտորի ուժն ու նշանակութիւնը ռազմական գործի կլասիկ է XIX դարի մտածող Կլաուզեւիցն իր «Պատերազմի մասին» հոչակաւոր աշխատութեան մեջ բնորոշում է հետեւյալ կերպ. «...յերեւույթների մեծամասնութիւնը...կազմված է կիսով չափ Ֆիզիկական, կիսով չափ բարոյական սպառնառներից ու հետեանքներից։ Կարելի յեր ասել, վոր Ֆիզիկական յերեւույթները նման են փայտե կոթի, մինչդեռ բարոյական յերեւույթները ներկայացնում են աղնիւլ մետաղից կոմված իսկական սրված սուսեր»։

Կարմիր Բանակի քաղաքական-բարոյական բարձր վիճակը հանդիսանում է հենց այդ աղնիւլ «մետաղը», վորի մասին իր ժամանակ դրել է Կլաուզեւիցը, այն տարբերութեամբ միայն, վոր մեր կոմունիստական մորալը, մեր Կարմիր Բանակի «վոլին» այն տարրերի դումարի մեջ, վորոնք վորոշում են հաղթանակը, նման չեն հին, կիսաֆեոդալական և բուրժուական բանակների վողուն։

Քաղաքացիական սպառնազմում մերկ, վատ սնված, մի կերպ զինված Կարմիր Բանակը ջախջախեց և վերջնա-

կանապես վոչնչացրեց ինտերվենտներին և սպիտակ-դժար-դիակաճներին լայն հանդերձալուրված ու հարուստ զինված բանակները: Այսպեղ զրոստովեց նոր Կարմիր Բանակի, իսկական ժողովրդական ու հեղափոխական բանակի վոչու ուժը, մորալի մեծությունը: Քաղաքացիական պատերազմը ցույց ավեց, վոր այն բանակի բարոյական տարրը, վորը կոչում է հանուն իր շահերի, բանակ, վորը սողորված է Մարքսի—Ենգելսի—Լենինի—Ստալինի մեծ ուսմունքի վոչով, ղեկավարվում է կոմունիստական կուսակցության կողմից, անչափ ավելի բարձր է, քան կապիտալիստական վորեւ բանակում, չիտսելով արդեն կիսաֆեոդալական, բուրժուական բանակների մասին, բանակներ, վոր նկատու ուներ Կլաուզեվիցը:

Բանլորա-Գյուղացիական Կարմիր Բանակը, կազմված լինելով իր ժողովրդի մոխց ու արյունից, ապրում է իր ամբողջ յերկրի շահերով, նա Լենինի—Ստալինի մեծ կուսակցության ղեկավարությամբ պայքար է մղում հանուն նոր կոմունիստական հասարակության, նա կուսակցության առաջին իսկ կոչով, իր Կառավարության հրամանով պաշտպան կանոնի Հայրենիքին, ժողովրդին և սոցիալիստական պետությանը:

Կարմիր Բանակը, վորին ղեկավարում են իր կուսակցական և վոչ-կուսակցական բոլշևիկ հրամանատարներն ու զինվորական կոմիսարները, շնորհիվ իր կուսակցական ու կոմյերիտմիության հզոր կազմակերպությունների և լայն կազմակերպված քաղաշխատանքի, մշտապես ճիշտ է կողմնորոշվել միջազգային ու ներքին հարցերում: Նա միշտ զգայուն կերպով արձագանդում է յերկրի ներքին ու միջազգային կյանքի բոլոր իրադարձություններին:

Ընկերներ: Մեր բանակն աճել և պայքարել է ժողովրդի հետ միասին, նա քաղաքացիական պատերազմի ժամանակ կոչում էր և վերջնականապես հաղթեց իր բոլոր ներքին ու արտաքին դասակարգային թշնամիներին: Մեր կուսակցության բաղմամբով լավազույն մարդիկ մարտնչե-

լով Կարմիր Բանակի չարքերում, իրենց կյանքը տվին հանուն ժողովրդի գործի, հանուն Լենինի—Ստալինի գործի:

Վերջին տարիների ընթացքում, այն ժամանակաշրջանում, յերբ բանակը կազմակերպորեն ու տեխնիկապես նորեն վերազինվում էր, դառնում էր խորհրդային Պետության ավելի ու ավելի ամուր և հզոր ուժը, տրոցկիստական-դինովյեվական-բուխարինական բանդային պատկանող ստոր մատնիչները մարտական դրոշին դավաճանելու, իրենց ժողովրդի ու պետության շահերը մատնելու միջոցով փորձում ելին ներսից պայթեցնել մեր բանակը, դավաճանորեն ու ժառպառ դարձնել նրան և պատերազմի ժամանակ դնել թշնամու ջախջախման տակ:

Դավաճանության այդ կեղտոտ պլանը լիկվիդացիայի յե յենթարկված: Կարմիր Բանակն արագորեն ու արմատապես մաքրված է այդ ամբողջ դարչանքից:

Ընկերներ, Կարմիր Բանակն իրենից ներկայացնում է վիթխարի մի ուժ: Կարմիր-բանակայինները, հրամանատարները և քաղաշխատողները մեր բանակում—այդ՝ մարքս-լենինյան իդեոլոգիայով զոգված մի միաձույլ կոլեկտիվ է: Կարմիր Բանակը, մեկ մարդու պես, ամեն մի ակնթարթ պատրաստ է կատարելու հաղթանակած աշխատանքի պետության պաշտպանի իր սրբազան պարտքը, մեկ մարդու պես, ուրախությամբ, պատրաստ է կյանքը տալու հանուն Լենինի—Ստալինի մեծ գործի (ծախահարուքյուններ):

Մեր բանակն ավելի քան կիսով չափ բաղկացած է կոմունիստներից ու կոմյերիտականներից: Բայց այն մասն էլ, վոր չի մտնում կուսակցական և կոմյերիտմիության կազմակերպության կազմի մեջ,—դրանք իսկական անկուսակցական բոլշևիկներ են, վորոնց կյանքն ամբողջապես պատկանում է Կարմիր Բանակին ու իրենց սոցիալիստական Հայրենիքին, Լենինի—Ստալինի գործին:

Մենք գիտենք կուսակցականների և կոմյերիտականների հետ անկուսակցական բոլշևիկներին մասսայական մրցությունը խասան լճի մոտ թշնամու դեմ հանուն մեր սոցիալիստական Հայրենիքի, հանուն կուսակցության, հանուն

Ստալինի մղված մարտերում, մարտական արիություն ու խեղճական հերոսության գործում (ծափահարութուններ) :

Մեր բանակը, վորպես արթուն ժամապահ, կանգնած է սոցիալիստական աշխարհը ճնշման, բռնության և կապիտալիստական բարբարոսության աշխարհից բաժանող սահմանադժերի վրա: Նա միշտ, ամեն մի բոլոր պատրաստ է մարտի նետվելու ընդդեմ ամեն մի թշնամու, վորը կհամարձակվի գիպչել խորհրդային պետության սրբազան հոգին: (Բուռն ծափահարութուններ) :

Վոր թշնամին կարճ ժամանակում կճգմվի ու կվոչնչացվի, դրան յերաշխիք է ծառայում մեր Կարմիր Բանակի քաղաքական ու բարոյական միասնությունը ամբողջ խորհրդային ժողովրդի հետ:

Դրան յերաշխիք է ծառայում մարքս-լենինյան իդեոլոգիան, Լենինի—Ստալինի կուսակցության իդեոլոգիան, վորով ապրում է խորհրդային պետության բանակը: Հանուն այդ իդեոլոգիայի մարտիկները, հրամանատարներն ու քաղաշխատողները միշտ պատրաստ են տալու իրենց կյանքը:

Դրան յերաշխիք է ծառայում այն, վոր մեր Բանվորա-Գյուղացիական Կարմիր Բանակը հանդիսանում է առաջնակարգ, վորեւեւ այլ բանակից տեխնիկապես ավելի լավ զինված ու հիանալի սովորեցրած բանակ:

Դրան յերաշխիք են ծառայում նաև խորհրդային Միության այն բազմաթիվ հերոսները, վորոնք բանակի շարքերում ժողովրդին անձնազոհ ծառայելով, արժանացել են այդ բարձր կոչմանը:

Ընկերներ՛ր: Մեր բանակն անխորտակելի՛ր յե:

Նա հանդիսանում է մեր կուսակցության զավակը, նա նրա հիանալի ստեղծադործությունն է, նա միշտ պատրաստ է կուսակցության, մեր Կառավարության և ժողովուրդների առաջնորդ մեծ Ստալինի ցուցումով մարտնչել հանուն իր սոցիալիստական Հայրենիքի և կենդանի գործի վերածել զինվորական յերգման սրբազան բառերը:

Յեւ յերգվում եմ այն պաշտպանել արիարար, հմտո-

բեն, արժանապատվությամբ ու պատվով, քննաչելով իմ արյունը և կյանքը թշնամիների նկատմամբ լիակատար հաղթության հասնելու համար»:

Կեցցե՛ Համամիութենական Կոմունիստական խոլշեիկների մեր մեծ կուսակցությունը:

Կեցցե՛ մեր կուսակցության XVIII համագումարը:

Կեցցե՛ մեր մեծ Ստալինը:

(Բոլորը վոտի յեն կանգնում, բուռն, յերկար ժամանակ չլող ովացիա. «Կեցցե՛ ընկեր Ստալինը», «Կեցցե՛ ընկեր վոքոշիովը», բարձրաձայն, յերկար ժամանակ չլող «Ուրա՛»):

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

62

Մեր բանվորա-գյուղացիական կարմիր բանակը . . .	12
Անձնական կազմը	26
Կարմիր բանակի նյութական-կուլտուրական վիճակը .	33
Պաշտ-ալիքի մեջ և հասարակական այլ կազմակերպու- թյունները	35
Կարմիր բանակի քաղաքական պատրաստութիւնը . .	37
Բանվորա-Գյուղացիական կարմիր բանակի մարտական պատրաստութիւնը	41
Կարմիր բանակի քաղաքական և բարոյական վիճակը .	47

Հայերեն թարգմանության խմբագիր Բ. Ն. Դավթյան
Տեխն. խմբ. Ս. Խաչատրյան
Սրբազրիչ Վ. Ջիգեջյան
Կոնտրոլ սրբազրիչ Լ. Աբովյան

Դրավիտի լիպոր № Կ—2513, հրատ. № 667,
Պատիւի № 72, տիրաժ 15.000

Թղթի չափը $\frac{84}{100} \times 1 \frac{32}{32}$ (32.500 տպ. նիշ 1 տպ.
մամուլում) $3 \frac{1}{2}$ տպ. մամուլ, $1 \frac{5}{8}$ թերթ թուղթ
Հանձնված և արտադրութեան 31 III 1939 թ.
Ստորագրված և տպագրելու 19 IV 1939 թ.
Գինը 40 Կ.

Պեհրատ—Քաղաքական գրականութեան հրատարակչութեան տպարան,
Յերևան, Ալյանիերդյան № 65

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0225027

40. 893

40. 893

К. Е. ВОРОШИЛОВ
РЕЧЬ НА XVIII СЪЕЗДЕ
ВКП(б)

Армгиз-Издательство политической литературы
Ереван, 1939